

Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулая!

БУРЯД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1995

ДЕКАБРИИН
10

Үбэлэй эхиулаагшан
гахай
барын 18
ВОСКРЕСЕНИ
гаратай 1
№235 (19328)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

"Буряд үнэн - 96"

УНШАГШАДАЙНГАА ДЭМЖЭЛГЭДЭ НАЙДАНАБДИ

1996 оной захилай дүүрэхэ саг тулажа ерээ. Тээд декабриин 1-нэй байдалаар "Буряд үнэн" захигшадаймнай тоо 3000-да үшөөл хүрөөдүй. Аймаг аймагуудаар хаража, ноябриин 15-найхитай сасуулхата, Баргажанда - 26 хэһэг, Загарайда - 3 хэһэг, Захааминда - 69, Хэжэнгэдэ - 18, Хяагтада - 7, Ахада - 16, Сэлэнгэдэ - 5, Хоридо 9 хэһэг лэ нэмлээн байна. Харин Зэдэн, Яруунын, Түнхэнэй аймагуудта нэгэшье хэһэг нэмээгүй гэхэн мэдээ почтын албанайхид үгэхэ юм. Бүхыдөө 2920 хэһэг захигдаад байна гэжэ онсолоё.

Улаан-Үдэ хотодо ноябриин 15-най мэдээгээр 213 хэһэг захигдаһан наа, мүнөө 254 хэһэгтэ хүрэнхэй. Харин нёдондо жэлэй захилаар энэ үедэ Улаан-Үдэдэ 515 хэһэг захигдаад байгаа бшуу. Тиймэхээ ори гансаараа үлэһэн буряд хэблэлээ - "Үнэн" газетээ дэмжэхыень ниислэл хотын буряд угсаатаниие, гол түлэб багшанарые, эрдэмтэдые, сохёохы ажалтание уряалнабди. Яабашье наа, хүдөөгэй зондо орходоо, салын хүлээе удааруулбашье, абадаг, захи хэхэ аргатай зон ха юм. Гадна редакцидамнай ооһодоо ерээд абажа байхаар, почтын сэнгүйгоор, бүри хялдаар, 15000 түхэригөөр тэдэнэр захил хэхэ аргатай гэжэ үшөө дахин хануулая.

Жэшээ болгон, хая редакцидамнай болоһон ушар тухай уншагшадтаа хөөрэхэмни. Аяар Шэтэ хотогоо 81 наһатай ахатан, Цыренжаб Цыденович Доржиев манай редакцияда зориута ерээ, "Үнэн" газетэдэ захил хэхэ. Почтодо захил хэхэ гэхэдэнь, 100 мянга гаратар түхэриг сэнтэй байшоо. Тиймэхээ манай редакцияда захиад, бидэ эндэхэнь долоон хонигто нэгэ дахин ноһиной дугаарнуудые бандеролёор Шэтэ ябуулжа байхаар хэлсээбди. Үндэр наһатай, урагшаа ханаатай, ссэн энэ хүнэй түрэл "Үнэн" ноһиндоо иимэ үнэн сэхэ байһан ушар бусад уншагшадта, бүхы буряд угсаатанда жэшээ боложо үгэхөөр гэжэ ханагдана. Найнта даа, Цыренжаб Цыденович!

Тийхэдэ Ивалгын аймагай Оронгын болон Доодо-Ивалгын дунда хургуулинуудай багшанарай коллективүүд нарын үдэриүүдтэ суглаа хэхэдээ, "Буряд үнэн" газетээ бултаараа захи хайһанаа мэдүүлээ. Оронгын дунда хургуулин багшанар гурбан жэлэй саана "Түрэл ноһиноо бултадаа захиял!" гэхэн уряа бүхы республика соогоо тараагаа хэн. Энэ найхан үүсхэлтэ хэрэгтэ энэ жэлдэшье мөртангүй, дахин хэргэжэ байһаниинь найшаамаар. Бусадшье аймагуудай, хотын хургуулинуудай багшанар энэ уряань дэмжэхэ бээ гэжэ найданабди. Мүн Бурядай гүрэнэй университетэй буряд хэлэ бэшэгтэй факультетэй багшанар, оюутад "Үнэн" ноһиноо дэмжэлсэхэ гэжэ эгигэнэбди.

Захилай дүүрэтэр оройдоо хэдыхэн үдэр үлэшэбэ. Шамдаял даа, нүхэд!

Т.САМБЯЛОВА,
редакциин олонитын
хүдэлмэрин болон мэдээ-
сэлэй таһагые даагша.

Декабриин 17 - хунгалтын үдэр ДУУГАА ҮГЭХЭ БУЛТАНАЙМНАЙ УЯЛГА

Бидэнэр декабриин 17-до түрүүшынхисэ нотагайнгаа өөһэдэ хүтэлбэрилгын зургаануудта түлөөлэһиндоо хунгахаяа байнабди. Хэниие гулваагаар хунганабди, тэрээнһээ саашанхи ажабайдалнай дулдыдаха.

Мүнөө аймагай өөһэдэ хүтэлбэрилгын гулваагай тушаалда нотагайннай гурбан хүн - Ц.Ц.Улыгытов, Г.Ч.Цыбиков, В.Д.Цыренов гэгшэд - хунгагшадтай уулзалгануудые үнгэргэнэ.

Миний хэлэхэ юмэн гэхэдэ, бидэнэр булта хунгалтада хабаадаха уялгатайбди, хоёрдохөөр, хэнэй түлөө дуугаа үгэхэбид гэжэ эртээнһээ бэлдэхэлтэй байха шухала. Урда жэлнүүдтэ адли ямар нэгэ хүнэй үгөөр дуугаа үгэхээ болиё! Хүн бүхэндэ өөрын сэдхэл байна бшуу. Би Владимир Дармаевичые хайн мэдэхэб. Өөртөөшье, хүндэшье шанга эрилтэ табига шадаха аргатай, архи тамхи бэрээлдэггүй хүн. Ажалдань адуушье, хайн хэрэгүүдшье бии.

Холо захын аймагта ажаллахата бэлэн бэшэ. "Бээ мэдэһэн, бэлшээрэе таниһан" хүн энэ хүшэр сагта ажалла шадаха. Аймагай өөһэдэ хүтэлбэрилгын зургаанда тон үнэн сэхэ, юмэ мэдэхэ хүтэлбэрилэгшэ хэрэгтэй. Хоёрдохөөр, миний ханаада, бага нотагуудай гулванарые олон зоной ханамжаар томилхо хэрэгтэй гэхээр. Городто ажалууһан хүнэй хүдөөгэй байдалтай танилсаһаар байтарынь саг үнгэрхэ. "Холын хамбаһаа өөрын хубараг дээрэ" гэжэ урдань буряадууд зүб хэлэдэй байгаа. Хунгуулин үдэр булта хунгуулин уласток ерээ, дуугаа үгэе. Харин хэнэй түлөө дуугаа үгэхээ шэлэхэл ёһотойбди.

Е.ОЧИРОВА,
Барханай дунда хургуулин
директорэй орлогшо.

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

ҮНДЭНЭН

ХУУЛИДА ТҮШЭГЛЭЭ

Бидэ, Россин гүрэнэй бүхы арадууд, до буурал Буряд ороноймнай арад зон Федерациин Конституциин (Үндэһэн) баталагдан абтаһаар 2 жэлэй оёе гэжэ байнабди. Би юрист мэргэжэлтэй арад Россин гүрэнэйгөө Конституци тухай дээрэнь хөөрөжэ, хайн талыень хайн, хэнь муу гээд сэхэ хэлэхэ ёһотойб гэжэ

арадай зүбшэн хэлсэлгын удаа Россин гүрэнэй Конституци 1993 оной 12-то баталагдан абтаа бэлэй. Бидэнэр бултадаа олоһонитын ба гүрэнэй хэды хубилган шэнэдхэхэ шатада батадхаа хэмди. Россин Федерациин гүрэнэй ороноймнай эгээн дээдын, удаан хуули болоно гээд онсолхо ёһотойбди. Конституциин 2-дохи бүлэг соо Россин гүрэнэй гол эрхэнүүд ба сүлөөнүүд гэгдэнэ гээшэ. Энэнь аяар 47 статьянаа гэхэ, сохыень хэлэбэл, хүн бүхэнэй сүлөөнүүд тухай түрүүшынхисэ угаа гэгшээр, тодорхойгоор бэшэгдэбэ ха юм. Тамта 4-ноо 9-дохи статья хүрэтэр хуулин, гүйсэдхэлгын, сүүдэй засагуудай эрхэ гэгшээр тухай хэлэгдэнэ. Тэрэ бүлэгын "Хуули байгууламжа" гээд нэрлэгдэһэн

хуули дээрэнь хэлэбэл, хүнэй эрхэнүүд ба хуули засагуудай хубаарилга, гүрэнэй эрхэтэ байлга, хуули ёһоёо бүхы юмэндэ гүйсэдхэхэ, экономика ажал ябуулгын өө, нотагай өөһэдэ хуули бэрлэгын гүрэнэй бүхы ажал ябуулгын социальна тухай Конституци соо яһала тодоор

Россин Федерациин Үндэһэн Хуули соо засаг хуули хубаарилга нилээд горитой хуури хуулинуудай хубаарилга тухай эхэ өөн, арасалдаан болодог, хуули бэрлэг тухай хаанашье, хэзээдэшье гээшэ аабдаа. Манай ороной түүхэ тус тус олон жэшээнүүдтэй байха, тэдэнь мэдээжэ байха ёһотой.

Россин Федерациин Президент, Федеральна Гүрэнэй Дүүмэ, Правительство, Россин Федерациин Конституционно болон бусад бээ даанхай, нэгэниинь пүгөөдэһөө агагүй гэжэ бэшээтэйнэ найшаалтай ха

гүрэн Федераци болодог, тэрэ аяар 89 түүхэдэ бүридэнэ. Эдэ бүхы олон хуули хоорондоо нилээд илгаатай (хүн нэг тоогоор, экономикын хүгжэлтөөр, хунганайнгаа илгаагаар). Ушар нимэхээ Федерациин субъектүүд юридикескэ адли тэгшэ эрхэтэй байбашье, хунганайнгаа хунганайн талаараа адли тэгшэ түлөө туйлагдаагүй байна бшуу.

Конституци гээшэ Үндэһэн Хуули байһан хунганайн татабаринуудтай байха ёһотой. Хуулида түшгэлэн, шэнэ хуулинууд батана. Тийгэжэ Конституциин гол хуули наринаар сахигдана, обществын хүгжэлтэдэ хайн нүлөө үзүүднэ.

Энэ гүрэнэдэ хуули түрүү хуурида бэхы ажабайдалаймнай хүтэлбэри үгэртэй. Жэшээнь, Россин Федерациин Хуулида түшгэлэн, Федеральна суглаанай Дүүмэ хоёр жэлэй туршада аяар 200 баталан абһан байна. Тийхэдэ хуули засагай элдэб халаануудай хариасаа холбоон мүнөө туршагдана, хуули гарана гэхэдэ, эхэ адуу болохогүй. Тэрэ дээрэ манай гүрэнэдэ засагай, хуулин, соёлой доройтон уналга үгэртэй. Манай обществодо эрхэтэйнэ

2

уялганууд болон ёһо заншалуудта, суртал бододо анхарал багаар хандуулдаг болоһонһоо уламжалан, муу муухай ябадал хүжэрөө. Тийгэжэ хуули ёһото гүрэнэе байгуулха гэхэн зорилгомнай мүнөө дээрээ хубхай хоһон уряа болоод халажа байна. Ажалгүйдэлгэ, пенсээр мууса хангалта болон бусадшье шийдхэгдээгүй асуудалууд эгээниие гэршэлэнэ ха юм. Хүн бүхэнэй эрхэ, нэрэ хүндэ, бэын элүүр энхэ байлга, гэмтэ ябадал гаргалга - эдэ бүтэдэ хуулин хайнаар дүүргэгдээгүйе гэршэлжэ, гүрэнэй аюулгүй, амгалан тайбан байдалда уршаг тойбо тохёолдуулна. Тодорхойбол, гэмтэ ябадалтай тэмсэхэ талаар Россин Федерациин, мүн Буряд Республикыншье программанууд мүртэй үрэ дүн үгэнэгүй.

Гэхэтэй хамта хуули ёһото гүрэнэе байгуулга хүшэр, ута замтай гээд тэмдэглэхэ зэргэтэйбди. Жэшээлхэдэ, Гүрэнэй Дүүмын баталан абһан олон хуулинууд үшөөл түүхэй, зүришээдоотэй байдаг гэхэдэ, адуу болохогүй ха. Гадна Россин Правительство тухай, сүүдэй байгуулалта тухай хуулинуудай абтаагүй байһаниинь халаглахаар

Орон доторнай хуули ёһо мэдэдэг болохоор хүмүүжүүлгын хүдэлмэри муутаар табигданхай. Юристуудые бэлдэхэ хүдэлмэри дутагдалнуудтай.

Болохоёо байһан хунгалтын үедэ хуулинууды мэдэхэ, хуулинуудта түшгэлэхэ, бүхы хунгагшадтай аша туһада алба хэхээр хүнүүд хунгагдана гэжэ ханахаар. Мүнөөнэй хүшэр хүндэшгэ сагта зарим тэдэ дутуу дундануудтайшье хаань, Конституцидаал түшгэлэхэ гээшэ манай уялга мүн.

Б. ЦЫДЕНЖАПОВ,
Россин Федерациин, Буряд
Республикын габьяата юрист,
юридикескэ эрдэмэй кандидат.

Декабриин 17 - хунгалтын үдэр

ХҮНДЭТЭ ҺУНГАГШАД!

Декабриин 17-до өөһэдэньөө һунгуулиин участкаудта өрхөдэтнай, та бүгэдэндэ һунгуулиин дүрбэн бюллетень үгтэхэ. Үсгэдээрэй дугаарта Федерална округһоо Россин Федерациин Федерална Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадуудыг һунгах бюллетениин жэшээтэ тухал тоолон хэмди. Мүнөө Бурядад нэгэ мандадтай һунгуулиин 3-дахи округһоо Гүрэнэй Дүүмын депутадыг һунгах бюллетениин жэшээтэ тухал дурадханабди. Тус бюллетень хүсэнтэй. Зүүн таладань - ородоор, баруун таладань - буряадаар бэшэгдэһэн тексттэй. Тиихэдээ жэшээтэ-түхэлэй бюллетень соо бэшэгдэһэн Афанасьев, Бобров, Бубнова кандидатудай нэрүүд мина һанаанһаа абтажа, жэшээ болохын тэдыдэ дурадхадана. Харин бодото бюллетень Бодоусов, Илюхинов, Коцаков гэхэ мэтэниэлэн эхилхэ гэжэ мүнөөдэрэй байдалаар тухайлагдана. Эндэ толилогдоһон адли, хоёр жэшээтэ, хоёр хүсэнтэй бюллетеньүүд буряад һунгагшадтай олонхи ажаһуудаг аймагуудта байхаар хараалагдана. Бусад аймагуудта, хотонуудта ородоор бэшэгдэһэн нэгэл хүсэнтэй бюллетеньүүд байха гэжэ һануулая.

ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ БЮЛЛЕТЕНЬ

для выборов депутата Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации второго созыва

17 декабря 1995 года

по Бурятскому одномандатному избирательному округу № 9 Республики Бурятия

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН БУРЯАДАЙ НЭГЭ МАНДАДТАЙ ҺУНГУУЛИИН 9-дэхи ОКРУГТО ФЕДЕРАЦИИН ФЕДЕРАЛЬНА СУГЛААНАЙ ХОҮРДОХИ ГҮРЭНЭЙ ДҮҮМЫН ДЕПУТАДЫЕ 1995 ОНОЙ ДЕКАБРИИ 17-до ҺУНГАХА ҺУНГУУЛИИН БЮЛЛЕТЕНЬ

РАЗЪЯСНЕНИЕ ПОРЯДКА ЗАПОЛНЕНИЯ ИЗБИРАТЕЛЬНОГО БЮЛЛЕТЕНЯ

- Поставьте любой знак в пустом квадрате справа от фамилии только одного кандидата, за которого бы голосуете, либо в квадрате справа от строки "ПРОТИВ ВСЕХ КАНДИДАТОВ". - Избирательный бюллетень, в котором любой знак проставлен более, чем в одном квадрате, либо не проставлен ни в одном из них, считается недействительным. - Избирательный бюллетень, не заверенный участковой избирательной комиссией, признается бюллетенем неустановленной формы и при подсчете голосов не учитывается.

ҺУНГУУЛИИН БЮЛЛЕТЕНЬДЭ ТЭМДЭГЛЭХЭ ГУРИМ ТАЙЛБАР

Дуугаа танай үгэхэ нэгэл кандидатай фамилиһаа баруун тээхи хоһон дүрбэн тэбхэр соо гү, али "Бүхы кандидатуудыг буруушаанаб" гэнэн мүрэй баруун тэбхэр тэбхэр соо ямаршыг хаа тэмдэг хэпты. Нэгэ тэбхэр тэбхэр олондо тэмдэг хэпгэһэн гү, али тэгэнэй нэгэн тэмдэг үгы байбал, бюллетень үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологгохо. Һунгуулиин участкаво комиссаар батагхаггаагүй һунгуулиин бюллетень тогтоогдоһомол бэшэ түхэл маягтай гэжэ тоологгоог, дуу үгэлгыг тоологгоог хараага абтахагүй.

АФАНАСЬЕВ ПЕТР МИХАЙЛОВИЧ

20 марта 1946 года рождения, администрация п. Солнечный, проживает в г. Улан-Удэ. Выдвинут избирательным объединением "За права человека". Член общественно-политического движения "За права человека".

БОБРОВ ИВАН АЛЕКСЕЕВИЧ

14 апреля 1950 года рождения, Районная больница пос. Баргузин, врач, проживает в пос. Баргузин Баргузинского района Республики Бурятия. Выдвинут избирателями округа.

БУБНОВА ГАЛИНА ПЕТРОВНА

2 октября 1961 года рождения, школа № 2 г. Улан-Удэ, преподаватель, проживает: г. Улан-Удэ. Выдвинут избирательным объединением "За Россию".

АФАНАСЬЕВ ПЕТР МИХАЙЛОВИЧ

1946 оной мартын 20-до түрэхэн, Солнечный тосхоной захиргаан, Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг. "Хүнэй эрхын түлөө" гэжэ һунгуулиин нэгэдэлээр дэбжүүлэгдээ. "Хүнэй эрхын түлөө" гэжэ ниитэ-политическэ хүдэлөөнэй гэшүүн.

БОБРОВ ИВАН АЛЕКСЕЕВИЧ

1950 оной апрелин 14-дэ түрэхэн, Баргажан тосхоной районно больница, врач, Буряад Республикын Баргажанай районой Баргажан тосхондо ажаһуудаг. Округой һунгагшадар дэбжүүлэгдээ.

БУБНОВА ГАЛИНА ПЕТРОВНА

1961 оной октябрийн 2-то түрэхэн, Улаан-Үдэ хотын 2-дохи һургуули, багша; Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг, "Россия түлөө" гэжэ һунгуулиин нэгэдэлээр дэбжүүлэгдээ.

ПРОТИВ ВСЕХ КАНДИДАТОВ

БУХЫ КАНДИДАДУУДЫЕ БУРУУШААНАБ

САГАЙ ГҮЙДЭЛНӨӨ ГЭЭГДЭНГҮЙ...

МЭДЭЭЖЭ ТЕЛЕЖУРНАЛИСТ В. В. ИЗМАЙЛОВАЙ ЗОХЁОХЫ АЖАЛАЙ 30 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Виктор Измайлович танихагүй, хараагүй хүн манай республикада үгы ёһонтой. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ үдэнэ бүхэндэ бэшэ хаа, деловон хоногтоо ядахын сагта нэгэ удаа Улаан-Үдэин телевидениин сэнхир экран дээрэ гаража, хуули ёһонтой, улас турмын асуудалууд аар дамжуулануудыг хэдэг, республикын гаа хүтэлбэрилэгшэдтэй. Буряад ороной элитэ мэдээжэ хүнүүдтэй хөөрөлдөөнүүдыг үнгэргэдэг байһаараа олондо мэдээжэ болонхой.

үнгэрөө. Дийнай дүүрэгтэй удаа бишыхан Витя һургуулида ороо һэн. Дунда һургууля дүүрэгтэйнгээ һүүлээр тэрэ Буряадад багшанарай институттай түүхын-хэлэ бэшэгтэй факультетдэ һурахаяа орожо, амжалтатайгаар түгэсхэһэн байгаа. Һүүлээрнэ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Дээдэ партинай һургуули зоочноор дүүргэһэн намтартай.

Багшын мэргэжэлтэй болобошье, В. В. Измайлов 1965 ондо Буряадад телевиденидэ хүдэлжэ эхилһэн юм. Энэ үе соо Виктор Вавилович түрүүшээр телестудийн залуушуулай редакцияда хүдэлхэдөө, "Факел" гэжэ программа харуулжа эхилхэдээ, хүн зоной, идангаяа залуушуулай анхарал татаһан, һонирхол үүсхэһэн байгаа. Энэ программада залуушуулай, һурагшад болон студентнэрэй ажабайдалыг али бүхы талаһаань гүнзгыгөөр харуулдаг һэн. Эгээл энэ үедэ Забайкалийн сэрэгтэй округой частынуудта алба хэжэ байһан залуу сэрэгшэд тухай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда нотагаархидайнай гаргаһан дайшалхы баатаршалганууд

тухай хөөрөһэн "Одон", "Туршалга" гэнэн дамжуулануудыг хэхэдээ, ехэ бэлиг шадабаритай журналист байһанаа харуулаа һэн. Энэ редакцияда хүдэлхэ үедөө тэрэ "Хамар-Дабаан" гэжэ аяншалгадад телевизионно клуб гэнэн дамжуулга хэжэ эхилээ. Мэдээжэ аяншалгада, альпинистнууд энэ дамжуулгада хабаададаг байгаа.

Саашадаа Байгал-Амарай түмэр замай барилгын эхилхэдэ, "Таксимо до бууһан десант", "Дабаан тээшэ харгы" болон бусад дамжуулануудыг хэхэдээ, түмэр замай барилга дээрэ хүдэлжэ эхилһэн хүнүүдэй ажал хэрэгүүд, ажабайдал, хуби заяан тухай телевизор харагшадта хөөрөдэг байгаа. Эдэ телеочеркнуудын хубшэ тайга соогуур, гол мүнэнүүд дээгүүр харгы барижа эхилһэн хүбүүд, басагад тухай хөөрөжэ, барилгын түүхэдэ мартагдашагүй хуудануудыг бэшэһэн байха юм. "Буряадад комсомол" гэнэн отрядтай гэшүүдтэй хамта тэрэ хүнэй хүлөө табяагүй газараар ябалсаһан, һаял хада хори гаража ябаһан залуушуулай габшагай ажал хэрэгүүд,

тэдэнэртэ тохёолдоһон бэрхэшээл түбэгүүд тухай тобойсо харуулдаг бэлэй.

Виктор Вавилович ходооо бэдэрэлтэ хэдэг хүн юм. Тиймэһээ тэрэ "Дурасхаал" гэнэн дамжуулга соогоо гуша гаран онуудай харшалалта хамалганда ороһон хүнүүд тухай, дайнай шэрүүн жэлүүдтэ баатарай үхэлөөр унагшад тухай хөөрөжэ, харагшадта һайшаагдаһан байха. Энэл темээр бэшэгдэһэн очеркнуудын Буряадад номой хэлбэлээр барлагдан гараа. 1984 ондо Кишинёв хотодо үнгэргэгдэһэн залуушуулай программануудай бүхэсоюзна зургаадахи фестивальда хабаадахадаа, оператор Александр Мисниковтэй хамта Виктор Измайлович буулгаһан "Мартагдашагүй дурасхаал" гэжэ видеофильмн хүндэлэлэй дипломоор шагнагдаа һэн.

Манай телевидениин олохон программануудыг Виктор Вавилович эхилһэн юм. "Эрхэтэн ба хуули" гэжэ программаны хүн зоной анхарал илангаяа ехээр татадаг. Ушарынь юуб гэхэдэ, хуули ёһоной асуудалаар энэ дамжуулга

хэхэдээ, тэрэ хуули эбдэһэн, хазгайруу хүтэлбэрилэгшэд, хүнүүд ямаршыг шоусагүйгөөр сэхэ руунь хөөрөдэг.

Һүүлэй үедэ Буряадад телевидениин олохон түрүүлэгшын орлоо хүдэлжэ байхадань, тэрэ өөрсэ сценаритай ехэ телевизионно дамжуулга - телемарфонуудыг, эмэл концертнуудыг, санадануудыг эмхидхэ эдэбхитэйгээр хабаадаг. Тийхэдээ Виктор Вавилович дамжуулануудай режиссерист болодог байһан бүхы жэлүүдтэ В. В. Измайлович хамта режиссернууд А. Г. Майжева, И. Караты Гомбоева болон бусад ехэтэйгээр хүдэлжэ Журналистнууд Г. Оленко, Н. Фуркало, А. Хамар болон бусад Буряадад телевидениин залууш редакцияда Виктор Вавилович хамта хүдэлжэ, мэргэжэл хүдэржэһэн байна гэхэдэ болохогүй.

Үнэн шударгы ажал түлөө В. В. Измайлов Республикаын соёлой гэрээ хүдэлмэрилэгшэ, "Республикадад Телевидениин Соёлой гэрээ хүдэлмэрилэгшэ" гэнэн нэрэ зэргэнүүдтэ хүрэнэ. Буряад Республикын Иргэн Соведадэй Президиин Хүндэлэлэй грамотануу шагнагдаһан байна.

"Буряад үнэн" һонор хүдэлмэрилэгшэд, үргэнэ уншагшад тележурналист Вавилович Измайлович ажалай 30 жэлэй ойгоор сэдхэхлээ амаршы ажабайдалдань, ябуулгадань бүри ехэ ам хүсэнэ.

Ж. БА

ЗУРАГУУДАЭЭРЭ: ажал гаа үедэ; Буряад Республика Президент А. В. Потанин В. В. Измайлов хөөрөлдөөн байна.

Д. АЛТАЕВ

Декабриин 17 - хунгалтын үдэр

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН ӨӨХЭДЫГӨӨ ХҮТЭЛБЭРИЛГЫН ГУЛВААГАЙ ТУШААЛДА КАНДИДАТ ШАПОВАЛОВ ВАЛЕРИЙ АНАТОЛЬЕВИЧ

В.А.Шаповалов 38 наһатай, ород яһанай, дээдэ эрдэмтэй, институт дүүргэһэнэй удаа горно инженерэй мэргэжэлтэй болоһон юм.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтоһоной уурхайда 1979 онһоо 1981 он болотор ажаллаа. Учостогай начальнигай орлогшын тушаалда хүдэлһэн байна.

1981 онһоо 1991 он болотор Буряадай Гүрэнэй аюулгүйе сахилгын талаар комитетдэ ажаллаа. Майор нэрэ зэргэтэй.

1991 ондо "Шаповалов и К" фирмые байгуулжа, мүнөө болотор тус фирмые хүтэлбэрилэгшэ зандаа мүн. һамгатай, хоёр хүүгэдтэй.

УРДАА ТАБИҢАН ХАРАА ЗОРИЛГОНУУДҢААНЬ:

Үнэн сэхэ, нэшхэлтэй шалтгад-хүтэлбэрилэгшэд аярадай засаг Улаан-Үдэ о хунгагдаха зэргэтэй. Ородой экономика болон ажлануудын гуримтай ходохо ёһотой.

Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

Ажалгүйдэлгэ, оюун ухаанай талаар доошоо уналга руу, хуулида харша ябадануудай дэлгэрэлгэ руу булгание энэл засагнай түлхэе. Багшанар, эмшэд, хүдэлмэришэд хэдэн һараар тоолоно.

Городой ажахые нэргээхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэйб? Бата бэхи, бүхэ, үнэн зүбье баримтадаг засаг мандуула хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

Ажалгүйдэлгэ, оюун ухаанай талаар доошоо уналга руу, хуулида харша ябадануудай дэлгэрэлгэ руу булгание энэл засагнай түлхэе.

Багшанар, эмшэд, хүдэлмэришэд хэдэн һараар тоолоно.

Городой ажахые нэргээхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэйб? Бата бэхи, бүхэ, үнэн зүбье баримтадаг засаг мандуула хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

Ажалгүйдэлгэ, оюун ухаанай талаар доошоо уналга руу, хуулида харша ябадануудай дэлгэрэлгэ руу булгание энэл засагнай түлхэе.

Багшанар, эмшэд, хүдэлмэришэд хэдэн һараар тоолоно.

Городой ажахые нэргээхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэйб? Бата бэхи, бүхэ, үнэн зүбье баримтадаг засаг мандуула хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

Ажалгүйдэлгэ, оюун ухаанай талаар доошоо уналга руу, хуулида харша ябадануудай дэлгэрэлгэ руу булгание энэл засагнай түлхэе.

Багшанар, эмшэд, хүдэлмэришэд хэдэн һараар тоолоно.

Городой ажахые нэргээхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэйб? Бата бэхи, бүхэ, үнэн зүбье баримтадаг засаг мандуула хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

тоолоно. Городой ажахые нэргээхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэйб? Бата бэхи, бүхэ, үнэн зүбье баримтадаг засаг мандуула хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

Ажалгүйдэлгэ, оюун ухаанай талаар доошоо уналга руу, хуулида харша ябадануудай дэлгэрэлгэ руу булгание энэл засагнай түлхэе.

Багшанар, эмшэд, хүдэлмэришэд хэдэн һараар тоолоно.

Городой ажахые нэргээхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэйб? Бата бэхи, бүхэ, үнэн зүбье баримтадаг засаг мандуула хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

Ажалгүйдэлгэ, оюун ухаанай талаар доошоо уналга руу, хуулида харша ябадануудай дэлгэрэлгэ руу булгание энэл засагнай түлхэе.

Багшанар, эмшэд, хүдэлмэришэд хэдэн һараар тоолоно.

Городой ажахые нэргээхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэйб? Бата бэхи, бүхэ, үнэн зүбье баримтадаг засаг мандуула хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

Ажалгүйдэлгэ, оюун ухаанай талаар доошоо уналга руу, хуулида харша ябадануудай дэлгэрэлгэ руу булгание энэл засагнай түлхэе.

Багшанар, эмшэд, хүдэлмэришэд хэдэн һараар тоолоно.

Городой ажахые нэргээхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэйб? Бата бэхи, бүхэ, үнэн зүбье баримтадаг засаг мандуула хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

Ажалгүйдэлгэ, оюун ухаанай талаар доошоо уналга руу, хуулида харша ябадануудай дэлгэрэлгэ руу булгание энэл засагнай түлхэе.

Багшанар, эмшэд, хүдэлмэришэд хэдэн һараар тоолоно.

Городой ажахые нэргээхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэйб? Бата бэхи, бүхэ, үнэн зүбье баримтадаг засаг мандуула хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжэндэ өөр тухайгаа, оорынгөө байдал хайжаруулахын түлөө бэшэ, городой бодождэй "хатарһанда халаана табиха" гэхэн бэшэ, харин ондоо засаг хэрэгтэй. Энергетикуудһээ - медикуудтэ, тэдэнһээ багшанарта, милиционернуудтэ гээд салын хүлһэнэй ноосэ мүнгые иншэ-тиншэ таталган ямаршье үрэ үгэхэгүй. Имэ гуримһаа уламжаалан налогуудаар даруулагдаха болоно ха юм. Мүнөөнэй засаг бюрократическа ашарадаа хэм хэмжээһэнэнь үлүүдүүлэн үргэдхөө, экономика, социальна байдал, ниитын гурим, журам сахилгы хайша хэрэг, хула табья.

салин хүлһээ абанагүй гэжэ мэдээжэ. Хүүгэдэй саадууд, библиотекэнүүд хаагдана, хургуулинуудһаа эрхим кадрнууд гаража ошоно. Эшэбэритэйнь гэхэдэ, хүүгэд гуйраншалжа гү, али хаясаанай газарһаа эдэе хоолоо оложо ажамидарна.

Гэр байра абахаар ээлжэндэ байһан хэдэн мянган зоной найдал халаа. Бүхы наһараа хүлэсгээд, миил халабалдаа. Үнэ сэнгүүд зай захагүй ургаһаар. Түрэхэһөө олоор хүн зон наһанһаа нүгшэнэ.

Эдэ бүгэдын түлөө хариуцалгагай тушаалтад ондо ондоо байдалда шадарлан, уряа үгэнүүдээ, үнгэ зүһэсэнь хубилгадаг гэшэ. Үлбэр тулуур үбгэд, хүншэдэй, үлэн хоһон хүүгэдэй, политическэ хуймаа худхалаа соо хубүүдээ алдһан эхэнүүдэй тала барихаб гэжэ В.А.Шаповалов гол бодомжонууд содоо найдуула. Энэ засагаар баһуулан, доромжолуулан зоноие хамгаалха зорилго табина.

Имэ үүргээ дүүргээгүй һаа, һанаа амгалан ажаһуужа шадахагүй байһанаа В.А.Шаповалов мэдүүлнэ.

ХУНГАЛТЫН ОНСО ШЭНЖЭНҮҮД

Хунгагдай ойлгодог һаань, һайн һэн. Кандидадуудай дунда экономистнууд, юристнууд үсөөн. Тезд нимэ мэргэжэлтэд Гүрэнэй Дүүмэдшье, Арадай Хуралдашье дутагдадаг гэшэ. Тиммэлэе нотагай Советууд тухай хэлһэнэйшье үлүү хэбэртэй. Кандидадуудар дэбжүүлэгдэгшэдэй дунда нотагай захиргаанай тушаалта июурнуудһаа гадна, муниципальна гэр байрын-коммунальна албануудай түлөөлөгшэд олон. Тэдлэр ямар зорилготойгоор хуули гаргалгын хүдэлмэришэд хабаадаха хүсөө хаб? Энэ асуудалда тодо харюу хэрэгтэй байгаа.

Городской Советтэ кандидатуудай 25 процентнэ эхэнэрүүд болоно. Энэмнай яһала горитой тоо гэшэ. Тэднине эхэнэрүүдэй коллективүүд, партийна болон хунгуулин нэгдэлүүд (жэшээлбэл, Коммунист парти, Эхэнэрүүдэй холбоон, НДР ба бусад) дэмжэнэ. "Эхэнэр ба политика" гэхэн темэдэ дэлгэрэнгүйб тогтожо, уншагдай саг барахаяа һанаһагүйб. Ерээдүйн городской Советтэ үнэн түрхэлһөө ажал хэхэ, зоной түлөө оролдохо хүнүүдэй хунгагдай һаань, ажабайдалтай һайн тээшэе хубилжа эхилхэ ха юм. Тэднэй дунда эхэнэрүүд заатагүй байха ёһотой. Гүрэнэй Дүүмэдэ гү, али Правительствата эхэнэрүүдэй олон байгаа һаа, Чечен Республикада дайн һүжэрхгүй һэл. Мүнөө бэрхэгэйһэн саг хүржэ эрээд байла. Тиммэлэе эхэнэрүүд гүрэн гүрэн удхатай асуудалнуудыс шидхэлсэхэ, үрн хүүгэдэйгээ эрээдүйе хамгаалха шүүд сэхэ зорилгонуудыс урдаа табинхай.

Декабриин 17-до хунгагдай депутатуудыс зүбөөр шэлэхэ бээ гэжэ найданабди. Энэ хунгалтаһаа орошоймнай саананхи хуби заяан дүлддыдаха гэжэ мэдэрхэ шухала.

А.ИТИГИЛОВА, БНЦ-гэй эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

Иисус Христосой эртэ урдын тэмдэг байһан загһан манай хүдэ. Партинуудай федеральна список соо манай дугаар - 42, һүүлшын дугаарай урда гэе. Имангал мание дэмжэхэ, манай түлөө дуугаа үгэхэ хэрэгтэй.

Манай парти хадаа Россид Библиин, харин Буряад орондо Буддын сурталай захяануудыс сэдхэл бодолой талаар үндэһэн болгодог гансахан парти мүн.

Буддийско-Христианска холбоон гэнэн партиин республиканска отделеени Буряад орондо хоёрдохой жэлэе ажаллана. Христиануудай болон буддистнуудай ниитэ политическэ платформо дээрэ арадай ажахын, экономикын, эрдэм хуралсалай, медицинын эрхим шадабарига мэргэжэлтэдые, санаартание, инженернуудыс, хүдэлмэришэдые, колхознигуудыс, таряашадыс, эрдэмтэ докторнуудыс, экологуудыс, нэгэ үгөөр хэлэбэл, обществын социальна бүхы хүсэнүүдыс бидэ нэгдүүлнэбди.

42 "РОССИН ХРИСТИАНУУД - ХРИСТИАНСКО-ДЕМОКРАТИС ХОЛБООН" ГЭЖЭ ПОЛИТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ХУНГУУЛИИН НЭГЭДЭЛ

Ородой гүрэндэ шажан гэшэ гүрэнһөө амьарлагданхай, энэнь зүб. Гэбэшье һүзэгтэй эрхэтэн гүрэнэй таһаршагүй хуби ха юм. Ород гүрэнэй һүзэгтэй, мүргэлтэй хуби хадаа христиан болон буддын соёл болбосоролой оюун ухаанай сурталда үндэлбэжэ, политикада шэнэ шэглэл боложо бүрилдэхэ зэргэтэй. Һүзэгтэй, мүн манда талархадаг хунгагдайһаа туһаламжаар бидэ Гүрэнэй Дүүмэдэ оюун ухаанай бүлэглэл байгуулжа шадаха һэмди. Эхэ зургаан зүйл хамга амитанай аша туһа тухай мүргэл баримталһан ажабайдал шэлэжэ шадахабди. Сэдхэлдээ бурханаа һанан, бодото ажал хэрэгээ бэелүүлхэ бэлэйбди.

Россин Христиануудай партиин удмарша хадаа Гүрэнэй Дүүмын депутат Виталий Савицкий үнэн адарта христианин, политик, Ленинградой областин Сосновий Бор хотодо ажилладаг юм. 1994 оной январин 1-дэ болоһон Гүрэнэй Дүүмын түрүүшын зүблөөн дээрэ энэл хүн үгэ хэлэхэдэе, Ленинградой хүрээлэлгэдэ байһан зоной пенс дээшлүүлхэ үүсхэл гаргаа һэмнай. Россин Альянс-Эхэнэрүүдэй холбооной президент, политолог, философиин эрдэмэй кандидат Татьяна Иванова - Ород гүрэнэй һүзэгтэй эхэнэрүүдэй эмхиин удмарша, ООН до адарта христианска, Совет эхэнэрүүдэй комитетдэй түлөөлөгшэ боложо, ООН до ажаллаһан хүн. Мүнөө тэрэ эхэнэр Москвагай гүрэнэй университедтэ хүдэлдэг. Россин Христиануудай хунгалтада табихан список соо гурбадахи июур боложо, Александр Киселёв байна. Тэрэ хадаа үнэн адарта христианин, кадрова офицер, запасай подполковник, сэрэгтэй барилгашан. Санкт-Петербургда христиануудай уласхоорондын табан, бүхэроссин зургаан съезд эмхидхэнэн хүн.

Владивостогһөө Калининград хүрэтэр нэмжһэн Россин Федерациин 49 субъектэдэ 1991 онһоо манай парти отделеениүүдыс байгууланхай. Буряад орондо 1993 онһоо байна. Буряад орондо байһан манай партиин 4 гэшүүн Россин Федерациин Гүрэнэй Дүүмын хүдэлмэрилэгшэд болоһонхы.

Манай партиин программын гол юмэн юэн бэ гэхэдэ, хүн, тэрэнэй бүлэ, нэрэ хүндэнь, эрхэ сүлөөнь, һайн байдал, гэгээрэл болоно. Гүрэн гэшэ хүнэй тула, гэр бүлын тула хүжэхэ ёһотой түхэл гэжэ һүүдэлнэ, харагдаха зэргэтэй. Хүжэлтэ түлөө ороннуудай политикада, экономикодо христиануудтай ябуулагдадаг түб, дэлхэйн дүй түршөдыс манай парти политическэ хүдэлмэришөө хэрэгтэй. Һүзэгтэй зоной хүн бүхэнэй һайн байдалтай болоһон ороннуудай дүй дүршэл тухай хэлэгдэнэ. Гүрэн турын зүбөө шалгадан хүжэжэ байдаг социальна һалбарниудтай, дэлгүүрэй түсөөгэ ажахые байгуулаха гэшэ манай зорилго мүн. Хүдэлмэришэд мунге бага болгохо, хүжэлтэтэй ороннуудай хэмжээндэ хүрэтэр пенс, эрдэм хуралсалай, медицинын һалбарига ажаллагшадтай саин дээшлүүлхэ. Байгалиин мунге хэрэглэгшэ, һандаргаһа бэшэ, харин бурханай байгуулан байгалиин хуби, бурханай дүрэ, тэрэндэл адли гэжэ хүн бүхэн харагдаха зэргэтэй.

Дэбжэлтэ баримталһан бүхы партинуудтай, хүдэлмэришэдэй Ород ороной христианууд, буддистнууд хөөрөлдэхөөр бэлэн юм. Гол шугам баримталһан, бага зэргэ консервативна байха. Манай уряа: ТАНАЙ ГЭРТЭ АМГАЛАН БАЙДАА!

Буряадай нэгэ мандадтай 9-дэхи округһөө Гүрэнэй Дүүмэдэ депутатда Иуадынгин бэшэ кандидатаар дэбжүүлэгдэн лана Илюхинов Нимажап Ильичыс Россин христианууд дэмжэнэ. (Энэмнай дуугаа үгэлгөөр ондоо бюллетень ааб даа).

Имангал лама хүн, дээдэ эрдэмтэй санаартан Буряадай олонхи хүн зоной аша туһые мүнөөдөр нэрэтэй түрэтэйгөөр харюужа шадаха. Илюхинов Нимажап гэшэмнай олон жэлэй дүршэлтэй, арада ёһотоор алба хэдэг хүн һэн хойноо Буряад ороной, Правительствын болон Арадай Хуралай аша туһые хамгаалжа, Россин парламентада оюун ухаанай асуудал табиха шадаха.

Нэрэ хүндэтэй, үнэн сэхэ, гуримтай һүзэгтэниие манай парти Улаан Удын горсоветтэ дэбжүүлэе: 19-дэхи Калашниковска округһөө Буряад Республикын габыата архитектор, "Бурпроект" институттай ахамад архитектор Доржи Идымовые, 20-дохи Строительна округһөө Бага академин хүтэлбэрилэгшэ, багша-психолог Мүнхэ-Жаргал Бутухановые, Эдэнэр хоюулан - буддистнар. Тиихэдэ үнэн адарта христианууд: гурбадахой Молодёжно округһөө "Транксвязь" фирмын директор, республика соо радиотелефон тодохогоор мэргэжэлтэ Александр Долговых: 5-дахой Аршанска округһөө - "Полигран" типографиин директор, дэлхэйн жэшээтэ хэмжээнэй компьютерно-буудлабарин мэргэжэлтэ Александр Морской 6-дахой Школьна округһөө "Мальшок" гэжэ хүжэдэй городской байшанай директор, багша, городой үншэн үхибүүдыс долоон наһа хүрэтэрнэ хүмүүжүүдэг Галина Чивилёва. Эдэнэр бараандаа өөр өөрнөө ажадаа үндэр мэргэжэлтэй хүнүүд, шухалаан гэхэдэ һүзэгтэйшүүл.

Гүрэнэй Дүүмэдэ дэбжүүлэгдэн һүзэгтэйшүүлэй партиин түлөө, Илюхинов ламын түлөө, мүн горсоветтэ дэбжүүлэгдэһэн манай кандидатуудай түлөө дуугаа үгэхэдөө, ханшье урмаа хухархагүй, 42-дохи дугаартай Россин Христиануудай партиин нэгэ бюллетеньдэ (дугаарайн хажууда), Илюхинов Нимажап Ильичий түлөө нүгөө бюллетендэ һайшаалай тэмдэг табихадаа, тиигээд городой гулваагай тушаалда дэбжүүлэгдэнэн Александр Луудановай түлөө, мүн манай партиһаа горсоветтэ дэбжүүлэгдэнэн кандидаттаудай түлөө дуугаа үгэбэл, тэдэнэй илажа гараад, үнэн адарта христиануудай, буддистнуудай һүзэгтэйшүүлэй эмхитэй командын хүдэлмэрээ эхилхэ хэрэгтэ таанар туһалхат.

Декабриин 17-до хүнүүдэй үнэн сэхээр, хуулига ёһоор дуугаа үгэхэ хэрэгые эмхидхэхынь хунгуулин частотуудай комиссин гэшүүдыс уряалнабди. Бурханда этигэдэг, бурхан багшада (Буддада) этигэдэг, һүзэгтэйшүүлэй мэдэрэлыс хүндэдэг, тэдэндэ талархадаг бүхы хүнүүдыс хунгалтада ерөжэ, һүзэгтэйшүүлэй партиин түлөө, бидэнэй түлөө дуугаа үгэхынь урянабди.

Алтан хада байгуулахабди, һүн далай тогтоохобди гэжэ найдуулаана бэшэбди. Хэрэгэе ямараар эмхидхэнэбди, тэрээгэрнай мание сэгнэхэг. Хүн бүхэнэй аша туһын түлөө, хүн бүхэнэй бүлын аша туһын түлөө үнэн сэхээр, этигэд һүзэгтэйгөөр хүдэлхэбди гэжэ бидэ үгөө үгэнэбди. ТАНАЙ ГЭРТЭ АМГАЛАН БАЙДАА! оршо! Ерэхээ байһан Шэнэ Жэдэ зол жаргал хүсэнэбди. Христын Мүндэлһэн үдэрыс угуулан амаршалнабди!

Буддийско-Христианска холбооной хэблэлэй түб. Холбоо тогтоохо утанууд - 2-29-06, 2-65-39. Б.ЖИГМЫТОВ, В.КУЗНЕЦОВ гэгшэд харюусаха.

Декабриин 17 - хунгалтын үдэр

А. ЛУБСАНОВАЙ ТҮЛӨӨ ДУУГАА ҮГЭБЭЛ, АЛДАХАГҮЙБДИ

Буряад ороноймнай, Улаан-Үдэ хотын саашанхи хүгжэлтэ мүнөө олоной ханаа зобооно. Тиймхээ болохоёо байгаа хунгалтада хүн бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадажа, хэнэй түлөө дуугаа үгэхээ тон хайнаар бодомжолжо үзэхэ ёһотой. Нэн түрүүн өөһэдэньгөө хайн мэдэхэ хүнэй түлөө дуугаа үгэхэ ёһотойбди. Манай эгигэл найдабариине харюулжа шадаха, бэрхэ, хүн бүхэнэй "хүржэ боломоор" хүнүүд Гүрэнэй Дүүмэдэнье, нютагай захиргаануудташе хунгагдаха зэргэтэй.

Хотын захиргаанай гулваа Александр Гомбоевич Лубсановые (миил Саша гэдэгби) би хара баганаань мэдэхэб. Бүри баганууд байхадаа, ПВЗ-гэй эдэб наһанай хүбүүд, басагад олоороо сугларжа, наадагша хэмди. Бултанаймнай түрэлхид бүхэли үдэрөөрөө заводто хүдэлдэг байгаа. Бүхы хүбүүдтэл адли, Саша гүйжэ, харайжа, зүһэн хилэмээеэ хубаадажа ябагша хэн. Зүгөөр тийхэдэ Саша тэдэнээ бултыень ударидагша хэн гэжэ һананаб. Сашын эмхидхэхы шадабаринь тийхэдэл мэдэрэгдэжэ эхилһэн байгаа ха.

Бүри бага ябахандаа хүбүүн спортын эдэб зүйлөөр һонирхожо эхилээ бэлэй. Футболдо, боксдо тэрэ илангаяа дуратай хэн. Саашадаа тэрэ спорттоёо хахасаагүй. Мүнөөшье Александр Гомбоевич бээе һоридог заншалтай. Үдэр бүри 16-17 час хүдэлхэдөө, иимэ һорилгогүйгөөр бээын тэнсэхэ гээшэ бэрхэтэй ха юм.

Түмэр замай техникумдэ һураха үедөө Саша "Локомотив" бүлгэмэй командын бүридэлдэ түрэл заводойнгоо түлөө баскетбол наададаг хэн.

Техникум амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгөө удаа Саша Лубсанов ПВЗ-дэ слесарээр хүдэлжэ захалаа. Би тэрэ үедэ заводто физкультурын инструктораар хүдэлдэг байгааб. Вагон хабсаралгын цехтэ Сашатай хамта 600-700 хүн хүдэлгэнэ хэн. Тийхэдэ эдэб мурисөөнүүдэй болоходо, Сашада энээн тухай дуулахааяа ерэхэдэни, суг хүдэлдэг ажалшадынь - хэншье һаа,

хаана байһыень заагаад үгэхэ. Ажал хэрэгээ хайн мэдэдэг байһан хаш - Сашада хүнүүд олоороо хандадаг, тэрэниие хүндэлдэг бэлэй.

Һүүлээрнь Саша заводой эгээл "халуун" - булад шудхалгын цехтэ мастераар хүдэлдэг болоо хэн. Хүдэлхынгөө хажуугаар тэрэ техникосеска институтта һурадаг байгаа. Энэл үеэр Саша Лубсановай эмхидхэлэйн шадабари бүри элиржэ эхилээ хэн. Уданшьегүй тэрэ заводойнгоо комсомолой комитетэй секретарар, парткомэй секретариин орлогшоор хунгагдаба. Сашын хэрэг ёһоной, хүн талын шэнжэнүүд олондо хайшаагдадаг хэн.

1994 онһоо хотын захиргаанай гулваагай тушаал эзэлжэ байха үедөө Александр Гомбоевич хотынгоо хүн зоной аша туһада олон хэмжээнүүдэе бээлүүлжэ шадаа. Жэшэнь, Орешковэдэ - хургуули, нарайлалгын гэр, АВРЗ-дэ - АТС-6 гээд тооложо эхилээ һаа, тэрэнэй оролдолгоор тон шухала олон объектууд баригдаһан байха юм. Теэд гансашье энз бэшэ, гулваагай ханаа зобоохо юумэн олон. Хүн зоной ажаһуудалай алишье таладань тэрэ һаналаа табиха ёһотой ха юм. Үндэһэ яһанай талаар Александр Гомбоевичой хүниие илгадаггүй шэнжэ намда илангаяа хайшаагдадаг. Ород, буряад, татааршье байг илгаагүй, хүн бүхэндэ адляар хандадаг заншалтай. Үшөө нэгэ шэнжэнь - А. Г. Лубсанов зарим зондол адли олон юумэ хооһор найдууддаггүй. Ходоодоо даруу зантай, арга боломжоороо энэ тэрэ шиидхэбэри абадагынь мэдэжэ болонхой.

Хотын захиргаанай гулваагай тушаалда кандидат бултанаймнай мэдэхэ нютагаймнай хүн, Александр Гомбоевич Лубсановай түлөө дуугаа үгэбэл, бидэ алдахагүйбди гэжэ һананаб.

Н. БОБРОВА, РСФСР-эй габыята тренер, ВСГТУ-гай доцент.

ТҮГЭС БЭЛЭМДИ

гулваагай тушаалда дэбжүүлэгдэһэн кандидатууд тухай, хунгалтын гуримууд тухай ажалнада хөөржэ үгэбэ. Хунгалтадай список табигданхай. Нүүдэл 3 урһада автоманиннууд олдонхой. Доодо-Ивалгын захиргаан

хунгалтын үдэртэ клуб соо бүфет түхээрхэ, зугаа наада дэлгэжэ юм.

Уржима ЦЫДЫПОВА, хунгуулин комиссийн секретарь.

хунгалта газар орошобо. Ямар хүнүүдые, партин нэгдэлнүүдэй түлөөлэгшэдые Россия Федеральна Сүтэ Гүрэнэй Дүүмэдэ депутадаар хунгаа һаа, байдал хайж гэхэн асуудалтайгаар манай корреспондент А. ЖУГДУ республикын арадай уран бэлигэй түбэй хүдэлмэрилэ хандаба.

ҮДЭРНАЙ ОЙРТОБО

Арадай уран бэлигэй таһагые даагша А. С. НОРБОВЕВА:

- Франциһаа мэнэ һая ерээб. Хэд, юуд бэ гэжэ партинууд, нэгдэлнүүдые үшөө хаража үзөөгүй байнаб. Хэзээшье нэгыень шэлэхэ бологдохо юм бээе.

Хэблэлэй таһагые даагша В. Ц. ДАШИНМАЕВА:

- Россия Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмэдэ депутатад кандадаар Буряадай нэгэ мандадтай хунгуулин 9-дэхи округһоо дэбжүүлэгдэһэн А. К. Тулохоновой түлөө дуугаа үгэхэби. Юундэб гэхэдэ, манай буряад арадай ехэ эрдэмтэдэй нэгэн, ехэ зиндаа тушаалтай, Байгаалие зүбөөр хэрэглэлгын институтдай директор, эрдэм, техникэ хүгжөөхэй, Байгал далайе хамгаалха хэрэгтэ, бусадны асуудалнуудаар ехэ юумэ хэжэ, бүтээжэ шадаха, зохёохы ажалынгаа охин соо ябаһан хүн лэ. Тийхэдэ хотын захиргааниие хунгаа хунгалтада аяр дүрбэн хүн тэмсэжэ оронхой. Эдээн сооһоо Александр Лубсановта дуугаа үгэхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Юундэб гэжэ гү - жэл тойрон энэ тушаалда ажалажа байна. Хотын нилээд орёо ажахые яһала урагштайгаар ябуулжа байдаг гэжэ харагдабди. Түбшэн даруу абари зантайгаар харагдадаг хүн.

Бэшэ нүхэдэнь Дагзама Дондукова, Евгения Зоритюева болон бусад нүхэрэйнгөө энэ һанамжа бодомжодо нэгдэжэ байһанаа мэдүүбди.

Россия Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмэдэ депутадаар хунгалтын түлөө тэмсэжэ байһан партинууд болон нэгдэлнүүдхэ үшөө шэлээгүй, хайсал бодожо үзэхэ ёһотойбди гэжэ хайжа байна.

Корреспондентын бодомжо. Үнэхөөрөө, хайса бодожо

үзэхөөр лэ байна. "П" Финлянди хоёргүйгөөр а Россия байгуулаха, миним обог ондоо бодомжолуулахагүй байна КИРФ-гэй түлөөлэгшэ, бээ томо үндэр, Пётр х адлирхуушье гү гэхэ Романовай мээүү шагнахада, зосоо заритад байгаа бэлэй. Энэ хүн ехээр найдангаар иимэ мэхэнхэй хэн. Бүхы зүт харашаһан, анханда с республиканууд б гүрэнүүд абна шэмээгүйгөөрөө нэгдэхэ гээшэ мээсээ ялагануулахагүй ю айхаар лэ. Союзай байхаһаа славян изагү Украинашье нэгэ нодээс тээшэнь табинхай байһа һаал. Чеченэй газар боложо байһан жэгүүри хэрэг тухайда бү тогтоё.

Ганса гансаара хунгадаад, парти нэгдэл дэли дор орожо, деп үнэмшэлгэ абагша алинииншье ниитэ түлөөлэгшэд болоо тэрэнээ бодон татажа, шэмхэжэ, һэшхэ хунгуулан зондоо сэдхэлтэй ябадаг һаань байгаа. Теэд мүнөө түлөө дүүргэжэ байгаа депутатад харахадаа, тэдэ үсөөхөнүүдые үлөө тараагаа һаа, дээрэ шэ харагдадаг, мүнөөхи шисээ үбшэнтэй юм гү г аһаналададаг гэжэ зон һанажа болодог ёһотой.

Байгша һарын 17-до би залуу хүгжигүй хунгал үдэр ерэхээр байна. Том гүбшэн абари зантай, түлөө оролдохо хай хүнүүдые дээдын зурга хунгаала даа гэхэдэ ондо байхаб.

ХЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ДУУГАА ҮГЭХЭБИБДИ?

Удангүй манай ороной эрхэтэд Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутатуудые, тэрэнэй һүүлээр хахад жэлэй үнгэрһэнэй удаа Россия Федерацийн Президентые хунгаа болоно.

Энэ удаа хунгалтада алдуу хэхэгүйн тула Росси дотор, тэрэ тоодо Буряад орондоннай юунэй бодожо байһые, политическэ эдэб хүсэлүүдэй, үлгэрлэлнүүдэй уг зорилгонуудые тодорхойгоор мэдэжэ абаха хэрэгтэй.

Үнэн сэхээр, оролдосотойгоор хүдэлэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй зондо мүнөөнэй эрхэ байдал иимэ арга олгоногүй. Дундуур наһанай үеын зон хянда архар дашууранхай, харин залуушуул олзын хэрэг эрхилэгшэдэй алаабхи, ларёгуудта, нүгөөдүүлэнь хуулида харша ябуулга руу шууд оронхой.

Мүнөө бидэ айдаһатай хатуу сагта ажаһуунабди. Зарим зон баруун гүрэнүүдхэ юундэшьеб туһаламжа хүлээнэ. Росси гүрэн гээшмэнэй мүнөө баруун гүрэнүүдхэ туһаламжа абажа байгашье һаа, иимэ муу, үгытэй хооһон байдалда энээнэй урда нэгэтэшье ороогүй юм.

Экономическа талаһаа абаад үзэхэдэ, ороноймнай байдал Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеһынһөө бүри доройтонги гэбэл, огто алдуугүй. Юуб гээбэл, 1992-1995 онуудай үйлдэбэрини уналга, 1941-1944 онуудай үеһын уналгаһаа холо дооһоо болоно. Ногоохон саарһанууд ороной экономикадо анхан үзэгдөөгүй эхэ сохилто үзүүбди. Фанис хас тамгата танкнууд, самолёдууд, автомадуудыие иимэ хэмжээнэй хохидол үзүүдэггүй хэн.

Г-и Черномырдинэй Правительствоо хүдоо ажахые хам һандаргаһаар заңдаа. Мүйөө Росси эрхэтэд Эсэгэ оронойнгоо үйлдэбэринһэн эдэе хоол, эд бараа урданайхыһаа багаар хэрэглэдэг болоо. Ехэнхиинь лэ гададын ороноудһаа асаргаһые худалдан абана. Иимэ үзэгдэл

улам бүри дэлгэрһээр гэхэ гү, али тогтохоёо болонхой.

Демокрадууд гэжэ хэд бэ? "Партократ" ба "коммунист" гэхэн хоёр үгэ хоорондоо удхынгаа талаар илгаатай гээд һанагдана. Урданай партокрадууд ёһотойл хүдхшүүл байһанаа харуулжа, "хүри-улаан" гүүлэжэ, коммунистуудай хойноһоо ороо хайюм. Шэнэ эрхэ байдалда тэдэнэр өөһэдэньгөө "демокрадууд" гэшээбди гэжэ нэрлээ. Үнэн дээрээ эдэнэр ямаршье демокрадууд бэшэ, харин хооһон үгэ дээрээ худал-демокрадууд гээшэ.

Хунгалтын ойртохо тума засаг баригшад болон тэдэнэй туһалагшадтай нюур шарай барагар хара, аймхай зүһэтэй болоно. Хүн зоной зүһөө үнэн зүб шүүмжэлэдэ, элишэлгэдэ орохобди гэжэ тэдэнэр мэдэнэ ёһотой. Хулгайлан баринаһаа, хэрэггүй дайнда алуулан зоной түдөө харюусалгада хабаадуулагдажа болохобди гэжэ айна бшуу.

1991 болон 1993 онуудта засаг эрид хубилгаха нэгдэлнүүдэй үедэ өөрынгөө хумхай мэхэтэй нюур харуулаашад хунгалгые болуулаха гү, али нэгдэхэ шалтагаан бэдэрнэ, парламентын болон Президентын түлөөлэгшүүдые утадхые дурадхана. хунгуулин участогуудта тэдэнэр Филатовай нэрэмжэтэ компьютернуудые, Рябовай нэрэмжэтэ дуугаа үгэлгын гуримуудые, дуугаа үгэлгые буруугаар тоолохо электронно приборнуудые тодохё гэхэн дурадхалнуудые оруулна. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, засагаа өөртөө үлөөхын тула ямарханшье һаа, арга бэдэрнэ.

Арад зон мүншэ зооригүй, өөһэдэньгөө хамгаалха отряднуудгүй. Эдэнэй гансал зэр зэмсэһын гэхэдэ, хунгалтада хэнэй түлөө дуугаа үгэнэб - тэдэнэртэ гансал найдалын болоно бшуу.

Россия Федерацийн Гүрэнэй Дүүмэ политическэ олон тоото

дүлгэрлэлнүүдэй гэжэ мэдэжэ. Тэрэ тоодо "Выбор России", ПРЕС, АДПР КПРФ, "Яблоко", АПР, "Женщины России", "Стабильность" гэхэ мэтэ ороно. Коммунистуудай фракци хадаа Гүрэнэй Дүүмэдэ арад зоной тала баридаг гансахан бүлгэрлэл болоно.

Россия Федерацийн Коммунист парти политическэ ямар хүсэн бэ - энээн тухай партиин программа дотор болон хунгуулин урдахи зорилгонууд соонь тодорхойгоор хэлэгдэнхэй. Июлиин 7-до Гүрэнэй Дүүмын сесси дээрэ коммунист Лукьянов Ельциниие тушаалһаань буулгаха тухай асуудал табьяа хэн. Энэ дурадхалтай түлөө "Женщины России", Явлинскийн "Яблоко" бүхыдөө "Выбор России" бүлгэрлэлэй 53 депутатай 52-ынь, ПРЕС-эй 18-най 17-ниинь, юрэнхыдөө бүхы шахуу бүлгэрлэлнүүдэй депутатуудай дийлэнхи олонийн дуугаа үгөөгүй бэлэй.

Коммунистуудай үүсхэлээр пенси тоолон гаргаха, гурим тухай Туули баталан абаха асуудал хоёр дахин зүбшэн хэлсэгдээ. Ажалда хабаадаһаниие харадаа абан, пенсийн хэмжээ үнэн зүбөөр, амьарлан тогтоохо гэхэн дурадхал оруулаһан байгаа. Хоёрдохёо зүбшэн хэлсэгдэхэдэ, тус Хуули түрүүшын уншалгаар баталан абтаа. Гэхэ зуура, "Яблоко", "Выбор России", Шахрайн "ПРЕС" энэ Хуулин түлөө дуугаа үгөөгүй юм.

Хүн зоной байдал һ а й ж а р у л х а д у р а д х а л н у д т а й г а р коммунистуудай оролдоходо, бусад бүлгэрлэлнүүдэй зүһнөө дэмжэлгын үзүүлэгдэхгүйдэнь голхормоор ааб даа. Россияа хуули бусаар капитал газашань гаргалгые болуулахын тула х о й ш о л у л а ш а г ү й хэмжээнүүдые абаха тухай хаража үзэхэ гэхэн коммунистуудай дурадхал мүн лэ дэмжэгдэггүй юм. Чечен республикадахи байдал тухай

мэдээс элье зүбшэн хэлсэе гэхэн дурадхалын мүн лэ оодэ абтаагүй.

Коммунистууд ямар найдуулангуудые үгөө һэм, юу туйлааб? Нэн түрүүн эдэнэр бүгэдэ арадай баялыгые дээрмэдэн тонолгые, ажалшадтай үндэһэн эрхэнүүдые тоохогүй ябадал болуулахын тула оролдохобди гэжэ найдуулаа бэлэй. Үмсэлэлгын талаар правительственна программн түлөө эдэнэр дуугаа үгөөгүй. Газар худалдалгые буруушаагаа. Иимэрхүү удхатай Хуулинуудые дэмжээгүй.

Ажалшадтай эрхэнүүдые хамгаалха хуули зохёон баталалгые туйлаха гэжэ коммунистууд найдуулаа хэн. Ерээдүйдэ арадай засаг энээндэ түшгэлэхэ һэм шуу. Ветеранууд болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшад тухай Хуули баталан абалгые, эгээл бага хэмжээнэй саин хульһые, пенси дээшлүүлгые туйлаа. Залуушуул тухай хуулида, гэмтэ ябуулангууд тухай, нютагай өөһэдэньгөө хүтэлбэрилгэ болон эрхэтэдые хунгаа эрхэнүүд тухай, шийтгэн эмхинүүд тухай, митинг болон демонстрацинууд тухай Хуулинуудые баталан абаладаа эгээл эдэбхитэйгээр хабаадаа юм.

Мүнөө жолоогоо барижа байгаа засаг хуулинуудые, бээлүүлнэгүй, бээлүүлхышьегүй. Иимэ умарһаа бөөһэдэньгөө хуулиһаа гадуур табья гэжэ коммунистууд эдэнэр тухай мэдүүлээ юм.

Уламжалан коммунистууд Правительствата найдал үзүүлэхгүйн, Ельциниие тушаалһаа сүлөөхын түлөө дуугаа үгөө.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, 47 хүнөө бүридэһэн бүлгэрлэл арга боломжынгоо зэргээр бүхы юумэ хэнэ, ажалшадтай эрхэнүүдэй түлөө тэмсэлэе бүри саашадаагые шалгадхахаар найдуулца. Ард зоной бодото засагтай байхын, ельцинизмхэ сүлөөрхын, һандарһан гүрэнөө

һөргөөн байгуулахын, нютагтаа үнэн а ажаллахын, ажаһуухын. Эхэ ороноо эб мандуулахын коммунистууд оролдон

Орон дотор им Президентын оор дуу засагай бии байгаа хуулига, түдөө зургаануудай ёһотой эр үедэ, Коммунист партиин патриотическа бусад хүсэл программна бээл бүтэмжгүй гэжэ Парламентын хунгаа амжалта туйла хунгаа бэхижүүлэгдэһаа, ёһотой дүн үзэгдэхэ зэргэтэй.

Хүндэтэ хунгаа парламентда Президентые хунгалта мүнөөнэй үеын политик социально-экономическа шэглэлые хубилахада бй арга нүхэсэл боложо Юрэнхыдөө, демократиче ёһоной мүрөөр байдалаа болгоходоннай һүүлшын боломжо мүн тодорхойломоор.

Мүнөөнэй үеын политик хүтэлбэри дор гүрэн түр социальна аймшарта хохидолодо ороо. Ушар ий Россия Федерацийн Коммунист партиин хунгалтын урда Программые дэм хунгаа нэгдэлэй кандидатуудай дуугаа үгэхыетнай урда нэгэ

Энэ хүтэлбэрилэгшэд Генштадй Зюганов, С Горячева, Аман Тулеев мүн. Зүүн Сибириин регион Пётр Романов, Буряада мандагша хунгуулин округоор - Николай Ко мүн болоно. Гэхэһээ нютагай өөһэдэньгөө хүтэлбэрилгын зургаа кандидатууд-коммунист түлөө дуугаа үгэхэ уржалнаб.

НАДМИТ НАМЖ

Дэлгүүрэй оршон байдалда ХҮНӨӨШЭДЭ ЭДЕЭ БУЙЛУУЛНА

Сэржүү Цыремпилова 1988 ондо Зүүн Сибирийн технологическа институт түгэсхөөд, Хүнөөшэ шотаг ерэжэ, эндэ мяха буйлуулгада эхи табиһан юм. Тэрэ үедэ колбаса, сосиска гэхэ мэтэ нарижуулан сонгооһон эдээнэй зүйл аралжаа наймаанда ехэ элбэг бэшэ хэн.

Тийбэшье эндэхи ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мяха шүлээ, һү тарагаа байра дээрэн буйлуулаад, гашалга гутаангүйгөөр, гарзада оруулангүйгөөр наймаанда табиха арга боломжонууд тухай бодомжлодог болоод байгаа.

Талааниин болоходоо, тусхай эрдэмтэй залуу мэргэжэлтын ерэхэдэ, ехэ дуратайгаар колбаса сонгодог цех байгуулжа эхилээ хэн. Гаражай котельнадэ дүтэжэг нэгэ шулуун байшан гэр заһабарилан зохёооод, тусхай түхээрэлгэ бэдэржэ олоод, уданшьегүй хүдэлгөө бэлэй.

Һууринайгаа айлнуудһаа, ойро тойронхи малшадһаа үхэрэй, гахайн мяха худалдажа абаад, хэдэн янзын колбаса хэдэг болоһон юм.

Сэнгын хямда, шанарай талаар амтатай, зөөлөн һэн тулань, наймаанда табиһан зүйлын торон тогтонгүй дууһадаг, дугалдаг боложо, үшөө үлүү ехээр буйлуулха зорилго табигдаа хэн.

Үдэртөө 400 килограмм хүртээр шанамал ба сонгоомол колбаса гаргадаг болоходоо, олзо доход яһала урматайгаар оруулдаг байгаа.

Ага, Могойто болон Суусал, Бооржо хүртээрхи нютагуудһаа зон ерэжэ, наймаа гүйлгэдэг бэлэй. Тэрэ гэхээр мүнөө болотор энэ цехын хүдэлгөөр зандаа. Хоёр янзын - шананан, дугуу сонгооһон колбаса буйлуулжа, 20 ба 26 мянган түхэригөөр тус тустаа наймаанда табигдана. Мүн сосиска гэшые шанаад туршадаг. Түрэ найрай үедэ зон тэрэниие захидаһан, буйлуулаад үгэнэ. Аха дүү Хандамаевууд - Сэрэнболод, Цырендулма, Гэлэгма, Лариса, Найдан гэгшэд, Валентина Рабданова анханһаа хойшо ехэ оролдосотойгөөр ажаллажа, хүндэ булигдахагүй мэргэжэлтэд боложо шалгаранхай.

Үшөө энэ һууринда һү буйлуулан болбосоруулха ажал ябуулагдана. Тэндэ һүнэй багахан завод, холодильник, пастеризатор, уурал гаргадаг пеэшэ, тоһо сохихо, моржено бэлдэхэ түхээрэлгэнүүд абтажа табигданхай. Энэ ажахы мүн энэ технологическа институт дүүргэдэ ерэнэн шотагай хүүбүүн Баир Бальжинмаев толгойлоо. Гансал тааруутгүй юмэниин гэхэдэ, һүн багаар ороно. Нёдондоной ган зудай үедэ хамтын ажахын үнээд хорожо, хохидоод хангажа шадангүй. Тийбэшье зөөхэй, эзэгэй буйлуулаатай байнхай. Эндэ Ирина Пахутова, Цыренханда Долгорова, Гэлэгма Бадмаева гэгшэд ажаллажа, шэнэ мэргэжэл шудална.

Хэдэн жэлэй саана тус һууринда арһаар элдэб хубсаһа оёдог цех нээгдээ хэн. Нойтон арһаа Шэтэ абаашага, тэндэхи арһа элдэдэг комбинадта тушаагаад, орондон эд болоһон арһа асараад, гадартай дэгэл, үхибүүдэй ба эхэнэрнүүдэй урбуудха пальто, малгай, бээлэй гэхэ мэтэ хубсаһа оёдог болоо бэлэй.

Һүүлэй үедэ элдэб шалтаган баршаһаа боложо, энэ цехэй ажал тогтоод байна янзатай. Арга мурьень оложо, ябуулха түсэбтэй аабза. Хамтын тоог дээрэ тээрмэ табигдаа. Наймагай һайн тахантай тэрэнээ холёод, хилээмэн болгоходонь, баһал бага бэшэ баришатай.

Иигэжэ байра дээрэ мяха шүлээ, тараг һүеэ, талха таряагаа буйлуулхадха, ажахын һанда мүнһэн бага, ехэшые һаа ороно. Тэрээгээрнь тоһо, түлһинэ болоод бэшэшье үдэр бүрийн хэрэглэмжэдэ гаргашалжа банха хашарһатай байдагынь һайн ха юм мүнөө сагта. Август һара хүртээр хүн зонийнгоо салын хүлһые тоосоо аабза.

Мүнөө хүүдоогэй һиншэ дэдын засаһаа хэрэгсэхээр болонгожо байһан үедэ али болохо зэргээрэ арһа мурё бэдэрэгүйдэ ажамидархань бэрхэтэй боложо байна. Тэрэниин нэгэ онһонь эдэе хоолоо буйлуулха хэрэг болоно хадаа. Энэниие хүбооһыһид ойлгонги.

Ц. ГОНГОРОВ,
манай корп.

ОЛЗОЁО АРЬБАДХАН...

Фоторепортаж

акционернэ бүлгэмэй коңдитерска бадалтай предпряти олоо адуу болохогүй. Тус дэлгүүрэй хүшэр энэ үедэ горитой үрэ дүн бисквитнэ, бусадшые цехүүдтэ үйлэдбэринин хажууда сагаан эхэнэрнүүдэй, сүлбөгүй хүдэлжэ харагдана. Элдэб конфетэ, прыник, вафли ута лһээр яагүй "урдажа" цехтэ 11 хүн ридадирьень - Ирина онсо нэрлэмээр, хоёр халаанда ро, найман тонно пник үйлэдбэрилнэ, элдэдг цехтэ ажалай

ветеран Тамара Константиновна Каринагай хүтэлбэри доро зургаан хүдэлмэрилэгшэ эбтэйгээр хүдэлжэ байдаг. Эльвира Николаева, Октябрина Етонова, Галина Поломошных, Дарима Будожапова, Михаил Сапунов гэгшэд болоно. Тэдэнэр нэгэ халаан соо хахад тонно "Чиполино" гэжэ ирис үйлэдбэрилэн гаргажа, даабарияа үлүүлэн дүүргэжэ шадана.

Би Бурядад хүдөө ажахын институтай экономическа факултет дүүргэһэнби. Манай фабрика 1993 ондо 1039 тонно коңдитерска зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг байгаа һаа, байгша оной ноябрь һарын дунгоор 1800 тоннодо хүргөөд байна. Мүнөө нэн түрүүн продукциян шанарта ехэ

анхарал хандуулагдана. Предпрития олзотой болгохын тула элдэб аргуудые хэрэглэнбди.

Аймагай түбтэ хоёр, городто нэгэ томо магазин бии. Худалдаа наймаанай табан магазин байха. Мүнөө эндэхи хүдэлмэрилэгшэдтэ дунда зэргээр 500-600 мянган түхэригэй салын һара бүри үгтэнэ. Хүн бүхэн урматай хүдэлжэ байдаг юм, - гээд, акционернэ "Ивокон" бүлгэмэй коңдитерска фабрикийн генеральна директор Николай Федорович Красовский бидэнэртэ хоөрөө хэн.

С. БАЛДУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Ирисүй цехэй хүдэлмэришэд Эльвира Николаева, Октябрина Етонова, Галина Поломошных, Дарима Будожапова, Тамара Карина; 2. Гуритай цехэй бригадир И. Ч. Чимитова; 3. Коңдитерска цехэй хүдэлмэришэн Татьяна Лудришнова.

Авторай фото.

газарнуудта мяха, һү худалдаха эрилтые шангадхаха шухала.

Тусхайлбал, Улаан-Үдын хотын захиргаанай шийдхэбэрээр Түбэй дэлгүүрһээ гадна, авиазаводой посёлото, мүн тусхай хэдэн магазинуудта мяхан худалдагдаха гэжэ тогтоогдонхой. Эдээнһээ ондоо тээгүүр шалгалта гараагүй мяхан худалдагдаха ёһогүй.

Тэрэ мүртөө тусхай магазинууд зонһоо гү, али ажахынуудһаа асарагданан, Түбэй дэлгүүр болон авиазаводой посёлотой дэргэдэхи ветеринарно-санитарна лабораторинуудта шалгагданан лэ мяха абаха зэргэтэй. Мүн малай үбшэнтэй тэмсэхэ республиканска станцин дэргэдэ Улаан-Үдын Железнодорожно районий

Энээндэ анхархаар

МЯХАН ГЭЭД ЛЭ АБАХААР БЭШЭ

уһатай эдэе хоолдо элдэб муу хоротой тон жэжэхэн бодосууд суглараад, газра талаһаань харахада ямаршьегүй, һайн шанартай гэхээр продукт аад, хүнэй хоро шара хүдэлгэжэ, үбдэхөөжэшье болохо. Тиймэ элдэб үбшэ тараажа, хүнүүдые үбдэхөөжэ болохоор 16 янзын бактери, 3 бүлэг вирус, 22 элдэб янзын жэжэ хорхой гэхэ мэтэ байдаг юм.

Тиймэһээ "Ветеринари тухай" хуулин ёһоор, малай мяхан, гэдһэ дотор, эльгэ, боорэ, уушхан гэхэ мэтэ зүйлнүүд, сагаан эдээншые ветеринарна болон санитарна шалгалта заагагүй гараха,

эдижэ болохо гү гэжэ тодорхойлогдохо зэргэтэй.

Энэмнай нэн түрүүн хүн зоние элдэб үбшэнһөө, хоро шанарһаа һэргылхэ, хамгаалха зорилготойгөөр хэгдэнэ гээшэ. Хэрбээ эдэе хоол хэрэглэгшэдые элдэб үбшэнһөө хүсэд хамгаалха аргагүй, тиймэ хүдэлмэрийн хэгдэдэггүй хаань, малай мяха үйлэдбэрилһэнэй, худалдаһанай хэрэггүй болоно бшуу. Аймагтай аюултай үбшэн эгээнһээ дэлгэрхэгүй гэжэ хэн хэлэжэ шадахаб?

Гэхэтэй хамта һүүлэй үедэ ветеринарна шалгалта гараагүй, үбшэнтэй малай продуктуудые хэрэглэһэнһээ боложо,

хүнүүдэй үбшэлхэ ушар үсоон бэшэ үзэгдэнэ. Илангаяа эндэ тэндэ углуу суглуутар, тусгаар заагдаагүй газарнуудта худалдагданан мяха, һү, үндэгэ гэхэ мэтые худалдажа абахань аюултай. Иймэ ушарнуудай республикын түб хотодо болон бусад тосхон, һууринуудта зэрлиг дэлгүүрэй ехээр дэлгэржэ байһаниинь һанаа зобооно.

Энээн дээрһээ, нютагуудай, хото городуудай захиргаануудай тогтоол болон шийдхэбэринүүдэй ёһоор тусгаар тодорхойлогдон, аригсэбэрэй, ветеринарна заабарийн сахигдадаг

Стрелка гэжэ газарта (АЗС-1 станцин саана) тиймэ лаборатори һая нээгдэ.

Ветеринарно-санитарна нарин шалгалта гараһан продуктууд лэ дэлгүүр болон магазинуудта худалдагдадаг, эдэе хоолой эмхинүүдтэ оруулагдадаг байгаа һаа, үбшэнтэй дэлгэрхэгүй найдамтай хаалта боложо үгэхэ байна.

И. ЛУБСАНОВ,
адууһа малай үбшэнтэй тэмсэхэ республикын станцин таһагай начальник.

БРИЯД ХЭЛЭ... ШЭНЖЭЛХЭ... М. А. Кастрен, Б. Я. Цов, А. Д. Руднев, Г. А. Т. А. Бертагаев, Д. А. Цов, К. М. Черемисов, Ц. Ц. Цыдендамбаев болон бусад туслахтай юм. Эдэ аха асар ехэ хэрэгые түрэтэйгөөр ябагшадтай тоодо Наукануудай Сибирийн татагай Нийтын эрдэмэй ахалагна эрдэмтэ гэгшэ, хэлэ, бэшгэй Доктор Лубсан Шагдаров орохол ороно. Шыше болошоо даа, даан-Үдэдэ ажаһуудаг тухайгаа дурсажа минии эжы Сэндэмэ иигэжэ хэн: "Хөөрхэй даа, аймнай үхэрэй хоёр ги хөөлхэн хүбүүдтэй өө үзэг бэшгэгүйшые бо долтой, холын хүн байгаа агша. Дабэл абгайда ехэ мунгэ татаһаа байха нэм даа. Базарсадынгаа аяар да тээ хаана тэрэ шшэ дээдэ хургуулида ошоходонь, "бүхы оогоо намайе хажяад гү даа, хурахаая ошог өжын хэлэхэдэ, андай гайхалданшыше саншини анханһаа ном хэдэбтэй юм хэн. Таба-зургаатай боложо хайн ханагшаб. Амнай хая нээгдэһэн шадта хүдэлжэ байгааб. Наадажа, гүйдэжэ, паралдажа ябахадань, ханаһааб даа ямар нэгэ хо, угуууда хороод, хуугна хэн. Юрдоол, эрдэмтэ болохо хүн хара шышо номдо шуналтай бы даа..."

зориулагданхай. Түбхүн түрүүн буряад бэшгэй дүримые гуримшуулан нарижуулха талаар горитой хүдэлмэри хэлэн байна. Тиш 1961 ондо "Буряад бэшгэй дүрим" гэнэн зузаан номыш хэблэгдэн гараа бэлэй. Хожомыш гараһан "Совет үе шатада буряад литературна хэлэнэй нэгэн нийтэ дүримүүдэй бүридэлгэ" гэнэн томо монографинь хүн зоной, нэн түрүүн эрдэмтэдэй анхарал татаһан, һонирхол үүсхэһэн юм. 1966 онһоо Лубсан Доржиевич буряад хэлэнэй уран найруулгын асуудалнуудаар хүдэлжэ эхилбэ. Энэ темээр олохон статьянуудые бэшэхэдэ, буряад хэлэнэй уран

дэлгэрэнгыгээр шэнжэлэе хэн. Тиигэжэ оюун бэлигтэ эрдэмтэ түрэлхин оролдосо хэшээлээрэ, үсэд нэтэрүү зангаараа һанаһандаа хүрэн, хүсэһэнөө бэлүүлһэн байгаа. Л. Д. Шагдаров буряад хэлэнэй бүхы һалбаринуудые шэнжэлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулаа. Жэшээлбэл, Д. Д. Дугаржабонтой хамта Л. Д. Шагдаров "Багшын дунда хургуулида үзэхэ буряад хэлэнэй учебнигы" (Морфологи, фонетикэ, лексикологи) 1978 ондо хэблүүлээд, удаань гансаараа синтаксисыень гаргуулан, һүүлдэнь Д. Д. Доржиевтай сугтаа Лубсан Доржиевич эдэ бүгэдые

шэнжэлхэ талаар дэлхэй дээрэ элитэ ехэ эрдэмтэ гэжэ тоологдодог. Ушар иимэһээ тэрэ монгол хэлэ шэнжэлэгшэдэй Улаан-Баатарта үнгэргэгдэдэг уласхоорондын хуралдаануудай хүдэлмэридэ хэдэ дахин хабаадажа, элидхэлнүүдые хэлэн байна. Тэрэнэй элидхэлнүүд гүнзэги удхатай байһаараа дэлхэйн олон оронуудай, тусхайлбал, Монголой, Хитадай, США-гай, Венгрийн, Германийн, Японой, Канадын, Индийн, Финляндийн монголшо эрдэмтэдэй үндэр сэгиэлэдэ хүртөө хэн. Мүнөөнэй буряад болон хуушан монгол хэлэнүүдэй гол шухала асуудалнуудаар

министерствэтэй, багшанарай эрдэмдэшлүүлхэ институтдай, Буряадай номой хэблэлтэй бата холбоотойгоор хүдэлдэг юм. Профессор Г. Цыбиковэй грамматикые хуушан монгол хэлэнһээ буряадшалһан байгаа. Энэ грамматикань Буряадай Эрдэмэй түбэй ротопринтэ цехтэ хэблэгдээ. Вандан Юмсуновай "Хори буряадуудай түүхэ" гэнэн угай бэшгэге (1885 ондо бэшгэдэһэн) хуушан монголһоо оршуулжа, "Буряад үнэдэ" мүн лэ толилуулаа хэн. Мүнөө урданай гайхамшагта зохёолнуудай, соёлой хүшөөнүүдэй улад зондо үршөөгдэжэ байхада, шажан мүргэлэй хэргээгдэжэ байхада, Лубсан Доржиевич энэ темын хажуу талада үлөөгүй. Тиигэжэ поэт Ч.Р. Намжиловай "Нюуса тобыше" хуушан монгол хэлэнһээ буряадшалһанда, Л. Д. Шагдаров редактуровалһан, ороло статьяень бэшэһэн байгаа. "Доржо жодбо" гэжэ философско гүнзэги удхатай бурханай номые хуушан монгол хэлэнһээ мүнөөнэй бэшгэгтэ оруулжа, 1993 ондо "Байгал" журнада гаргуулаа хэн. Рерихэй "Буддын шажан" гэжэ номые оршуулжа, номой хэблэдэ тушаанхай. Буддын шажанай нэрэ томоонуудые манай һониной "Буян" гэжэ тусхай хууданһанда толилуудга.

Буряадай эрдэмтэдэй шэнэ бүтээлнүүд
ТҮРЭЛХИИН ОЮУН БЭЛИГТЭЙ

найруулгые уран зохёолой, нийтэ-публицистическэ, эрдэм ухаанай талааршы илгәһан байгаа. Тинхэдэ мэдэжэ буряад уран зохёолшодой онсо өөрын уран найруулгатай байһые мүн лэ харуулаа хэн. "Буряад литературна хэлэн ба уран найханай литературын хэлэн" гэжэ томо зохёол-бүтээл соогоо нэгэ талаһаа - хэлэнэй уран үгын хүгжэлтэдэ арадай аман зохёолой, хуушан монгол бэшгэй ямар нүдөө үзүүлһыень тодорүүлһан, нүгөө талаһаа - буряад зохёолшодой бүтээлнүүдэй уран найруулгын онсо өөрын илгаае тобойсо харуулан байгаа. Х. Намсараевай, Б. Абидуевай, Ц. Доной, Б. Базароной, Ж. Балданжабонной, Ц. Галсановай, Н. Балданогой, Д. Батожабайн, Ч. Цыдендамбаевай, Ч. Мунгоной, Ц. Жимбиевэй, Н. Дамдиновай, Д. Эрдынеевэй зохёолнуудай үгэ хэлэнэй ба найруулгын оруулан туһа нэмэри, үзүүлһэн үүргэ нүдөө энэ зохёол соо али бүхы талаһаа гүнзэгигөөр харуулагдаба. Эндэ гансал хайн талыень дурдаад гараа бэшэ, харин дугуу дундануудыень элирүүлһэн байха юм. Иимэ гүнзэги шэнжэлэл буряад уран зохёолшодой бүтээлнүүдэй хүгжэлтэдэ ехэ туһа хүргөө бшуу. Саашадаа "Буряад литературна хэлэнэй янза найруулгын илгаран хүгжэлгэ" гэнэн нилээд томо захатань хэблэгдэн гараба. Профессорнууд Г. Д. Санжеев, Т.А.Бертагаев, Д. А. Павлов, Ц. Б. Цыдендамбаев болон бусад элитэ ехэ монголшо эрдэмтэд энэ зохёолдонь үндэр сэгиэлтэ үгөө хэн. 1975 ондо Л. Д. Шагдаров энэ номоороо диссертация хамгаалжа, хэлэ, бэшгэй эрдэмэй докторой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Энэ монографи соогоо эрдэмтэ буряад хэлэнэй найруулгые үргэлжэ дээрэнь гүнзэгигөөр,

хамтаруулан барлуулаа хэн. Үбэр-Монголһоо ерэнэн багша Дондогой Норжинтой хамта тэрэнэй найруулан "Хуушан монгол хэлэнэй үндэһэн" гэжэ учебник хуушан монголоор-буряадаар гаргуулхын тула республикын Эрдэм һуралсалай министерствын "Бэлиг" гэжэ хэблэдэ тушаагдаа. Тэрэ гол шухала темэнүүдые зүбөөр шэлэжэ олоод, баян бодото материал дээрэ, теоретическэ үндэр хэмжээндэ даамгайгаар шэнжэлдэг юм. хая наһа бараһан хэлэ бэшгэй эрдэмэй кандидат М. П. Хомоновтой хамта Лубсан Доржиевич "Буряад онһон, хошоо үгэнүүдэй тайлбари толи" найруулгатайгаар зохёогоод, тус хэблэдэ гаргуулжа байна. Нийтын-политическэ темээр Буряад хэлэнэй терминүүдэй (үгүүлэлнүүдэй) толи "Буряад үнэн" газетэдэ барлагдажа гараа хэн. Хубилган шэнэхэлгын ба дэлгүүрэй харилсаанай үеын шэнэ үгэнүүдые, үгүүлэлнүүдые тэрэнэдэ нэмэнхэй. Тэрэнэй хүтэлбэри дор хургуулин хурагшадта, багшанарта туһатай найруулгатай толи, нютаг хэлэнэй толи, тематическа толи бэлдэгдэжэ байна. Гадна тэрэ гайхамшагта эрдэмтэ К. М. Черемисовэй толиие нэмээжэ, дахинаа хэблүүлэн гаргуулха хүсэлэнтэй. Мүнөө Лубсан Доржиевич Шагдаров Москвада ажаһуудаг уран зохёолшо ба оршуулагша Норпол Аюшиевич Очировтай хамта 70 мянга гаран үгэтэй "Ород-буряад хэлэнэй толи" дээрэ хүдэлэнэ. Энэнь академическэ түхэл маягтай айхабтар ехэ хүдэлмэри болохо. Эрдэмэй докторнууд Л. Д. Шагдаров, И. Д. Бураев, В. И. Рассадин гэгшэ хоёр богиһоо бүридэхэ "Буряад хэлэнэй академическэ грамматикын" түрүүшын ном хэблэдэ бэлдэжэ байна. Л. Д. Шагдаров монгол угсаата арадуудай хэлэ

статьянуудые газетэ, журнал да ходо ходо толилуудга, радио ба телевиденээр үгэ хэлэдэг. Хуушан монгол хэлэ һэргэжэ, урданай зохёолнуудые мүнөөнэй литературна хэлэн дээрэ, мүн хуушанай хэлэндээрэ хэблэжэ гаргуулха шухала гэжэ тэрэ тоолоно. Тиигэ тиигэһээр эдэ хоёр хэлые нэгэ нэгэндэнь дүтэлүүлжэ болохо бшуу. Л. Д. Шагдаров Буряадай багшанарай институтдай оюутадта хуушан монгол хэлэнэй теоретическэ курса заһаншые байха. Эрдэм ШЭНЖЭЛЭГЫН Этулай ехэ хүдэлмэри ябуулхынгаа хажуугаар Лубсан Доржиевич Шагдаров оршуулга хэхэ сагаа олодог. Тэрэ нийтын-политическэ темээр республика дотороо эрхим бэрхэ оршуулагша гэжэ алдаршанхай. 1952 ондо институтда хуража байха үедөө "Буряад-Монголой комсомолец" газетэдэ оршуулга хэхэ эхилһэн юм. 1956 ондо "Буряад-Монголой үнэн" газетэдэ оршуулагшаар хүдэлһэн байгаа. Экономическа, теоретическэ, эрдэм техникын, улас түрын асуудалнуудаар жэгдэ хайнаар оршуулга хэдэг юм. В. И. Ленинэй зохёолнуудые, олон тоото статьянуудые буряад хэлэй дээрэ оршуулжа, брошюранууд болгожо гаргуулаа. КПСС-эй съезднүүдэй материалнуудые, парти, правительствын документнүүдые, тогтоолнуудые оршуулгада эдэбхитэйгээр хабаадага хэн. Мүнөө тэрэ "Буряад үнэн" газетэдэ "Эрдэм ухаанай һонинууд" гэжэ тусхай хууданга гаргажа байдаг. Тиихэдэ Буряадай Эрдэмэй түбэй хүдэлмэрилэгшэдэй шэнжэлгэнүүдые үргэнөөр харуулхые оролдодог. Лубсан Доржиевич буряад хэлэн туһаа теоретическэ хүдэлмэреэ бодото ажал ябуулгатай нягтаар холбодог. Республикын Эрдэм һуралсалай

Тэрэ нийтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадага юм. Буряад Республикын терминологическа комиссийн эрдэмтэ-секретарийн, эрдэмэй кандидатнуудые бэлдэдэг тусхай советэй түрүүлэгшын оролгын уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэжэ ябадаг. Аспирантнууд С. М. Трофимова (хальмаг яһанай), А. Б. Бадмаева, Ц. Ц. Бальжинимасва, С. Д. Бабуев тэригдэй эрдэмэй кандидатнууд болоходонь, Лубсан Доржиевич тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэнь байгаа. Хэлэ, бэшгэй эрдэм ухаае хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа орууланһанһаа, нийтын ажалда эдэбхитэйгээр хабааһанһанһаа түлөө Л. Д. Шагдаров "Буряад Республикын эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша" гэнэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. ЭДЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ 65 наһанайнгаа дабан дээрэ гараһан нүхэр тухайдаа Буряадай Нийтын эрдэмэй институтдай директор, хэлэ бэшгэй эрдэмэй доктор, профессор В. Ц. Найдаков иигэжэ хэлэнэ: "Лубсан Доржиевич хадаа манай урдаа хараха эрдэмтэ болоно. Шэнжэлхы ажал ябуулагдаа тэрэ тон наринаар хандадаг юм. Түбшэн даруу зангай, олон үгэгүй, хайхан сэдхэлтэй хүн лэ даа". - Манай аха нүхэр Лубсан Доржиевич Шагдаров хадаа дэлхэй дээрэхэ элитэ ехэ монголшо эрдэмтэдэй нэгэн болоно. Саашадаа ажал хэрэгтэе бүри ехэ амжалта туйлахыень, оройнгоо эрдэмэй солье улам дээшэнь үргэжэ ябахыень үрээжэ байнаб. - гэжэ Россиян Эрдэмэй академийн хэлэ, бэшгэ шэнжэлдэг институтдай ахмад эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Г. Ц. Пюрбеев (Москва) мэдүүлбэ: - Үнэхөөрөөшье, Л. Д. Шагдаровтанай бүлэ эбтэй эетэй юм. Дарима басаганиинь эрдэмэй кандидат болоод, Буряадай гүрэнэй университетэ багшалаг, Баяр, хүбүүниинь республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министрствэдэ хүдэлдэг. Иигэжэ Лубсан Доржиевич Цымжит Нимаевна хоёр ашанараа үргэлсэжэ, сэдхэл дүүрэн ажаһууна. Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ХЭЗЭЭБ ДАА... НАРАН ГЭРЭЛТЭХЭЛ БАЙХА

Энэ найхан алтан дэлхэй дээрэ ажаһуужа байһан бидэнэртэ үри хүүгэдхэмнай ондоо үнэтэй сэнтэй юумэн үгы гэжэ мэдэнэбди. Тэдэнэйнгээ хүюу зугаатайгаар ургажа ябахата, ханаандаа баярлажал байдаг үбди.

Тээд бүхы үхибүүд жаргалтай байна гэхын аргагүй. Хэдыннинь үлэн хооһооршорой шохой соогуур эдээ хоолой үлээдэнэ бэдэржэ ябанабдаа. Хэды олон үхибүүд эхэ, эсэгэдээ хаяулаад, үлбэр үбшэн болонхой үншэн үхибүүдэй байрануудта байна гэшэб. Илангаяа мүнөөнэй худхалыата сагта хүүгэд лэ зобоно, тулина. Тээмэндэ "Хүүгэдтэ туһалыт!" гэнэн нигүүлэсхы сэдхэлэй телемарафон үнгэргэгдөө һэн. Харин хаяхан Советскэ райондо оршодог Серовой нэрэмжэтэ соёлой байшан соо инвалидуудай үдэртэ зориулагданан үхибүүдэй һайндэр үнгэргэгдөө. Тус һайндэрые эмхидхэнэн Советскэ районной хүн зониие социальна талаар хамгаалгын таһагай хүдэлмэрилэгшэдтэ баярые хүргэнэбди. Тиихэдэ тус байшангай директор Ирина Анатольевна Кокорина ба бусад хүдэлмэрилэгшэдэнь ерэнэн үхибүүдые сэдхэлэй

дулаагаар, уугтажа, урма зоригын бадаргаажа, удаан ханагдахаар наада эмхидхэжэ шадаһыень тэмдэглэхээр.

Соёлой байшангай зал соо сугларһан үхибүүдэй дунда шэлэй заводһоо үлбэр хүүгэдэй байрын багашуул ерэнхэй һуунад. Городой 60-дахи һургуулиин һурагшад, интернат һургуулинуудайшые үхибүүд харагдана. һонин гэхэдэ, энэ һайндэртэ хэд уридааб гэхэдэ, Батарейкын "пацанва" гүүдэдэг шалоухан хүбүүд, басагад тэндэ бултантай хатар нааданда хабанадалсажа ошоо.

Инвалид үхибүүдтэ зориулжа, зугаа наада эмхидхэхэдээ, фойе зал хоёроо яһалал гоёогоо, шэмэглээ даа. Үнгын галаар бадарһан хүгжэм, дуунууд эдэлэнэ, амтатай печени, халааша, конфетэнүүдээр үхибүүн бүхэн хүндэлүүлнэ. Уданшьегүй эдиршүүлэй дуу хатарай ансамбль бэлдэнэн

концертээ эхилжэ, һайндэртэй гол зугаа наадан эхилшэбэ.

Тайзан дээрэ табигданан багахан театральна сценкэнүүдые хаража һуухадаа, багашуул ямар һонирхолтой, үнэншэмэ үйлэ хэрэгүүдтэй наада харуулһые гайхахаар һэн. Тэндэ Жилкинтэнэй гэр бүлын хөөрхэн, пулхагархан хасартай гурбан хүүгэдэй уянгага дуу шагнажа һуухада, һөөргөө эдир наһандаа бусаһандал бологдоо бэлэй. Юрэл эдиршүүл гэшэмнай юрын бэшэ, нэгэ ондоохон онсо маягтай, бурханай табисуураар үгтэнэн тэрээхэн өөһэдэньгөө хуби заяагаар ажаһуудаг үхибүүд ха юм.

60-дахи һургуулиин эдир һурагша Антон гансашье А.Пушкинай бэшэһэн онтохоной голгерой боложо наадахын хажуугаар, үшөө басагадай нэхэдэг хибэс гоёор бүтээжэ асарһан байба. Иигээд Антон нодэ муутайшуулай хоорго абтажа, уран бэлгээ улам саашань хүгжөөхэ юм. Тэрэ хүбүүхэнэй дүү басаган Анфиса ухаатайхан, номоо һайнаар үзэдэг, сүлоо сагтаа хүгжэмэй училици ошожо, фортепиано, домра дээрэ наададаг гэжэ мэдэжэ

абабабди. Энээхэн сэнхир хүхэ нодэтэй, һүбэлгэн ухаатай хоөрхэн басагаханиие бэе махабадаараа һула гэжэ ханахаар бэшэ байба. Эдэ хоёр үхибүүдэй эжы Любовь Александровна оорөө гансаараа арга шадалаараа оролдожо, үбшэн хоёр хүүгэдтэ зааханшье һаа, жаргалай захые харуулхаяа оролдоно. Гансашье эдэ хоёр үхибүүдые хайрлахаар бэшэ юм ааб даа.

Тэрэ һайндэртэ сэнгэжэ, баярлажа байһан багашуулай дундаһаа олониинь лэ, эхэ, эсэгынгээ энэрхы дулаан үгэнүүдһээ, өөрынгөө түрэнэн гараһан гуламтаһаа огтодон хаһагдаһан гэжэ ханахада, баармад, багал хадаа баганууд, үшөөл ухаагаараа тэнэгхэнүүд байна гэхээр. Эдээхэн үхибүүдэй урда тээ хэзээб даа... наран гэрэлтэхэл гэжэ найдая.

Галина ЗАНАЕВА.

АБАЙ ГЭСЭРЭЙ ТУГ СЭЛГЭЭ ЯРУУНАДА.

Ц. ЦЫРЕНЖАПО

ДИССЕРТАЦИ ХАМГААЛБА

Ноябриин 29-дэ Буряадай гүрэнэй университетэдэй ород-буряад хэлэ бэшэгэй кафедрин доцент, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Саян Жимбиевич Балданов Буряадай Эрдэмэй түбэй дэргэдэ диссертаци хамгаалха талаар тусхай соведэй зүблөөн дээрэ докторой диссертаци хамгаалба. Эрдэмтын ажалай темэ - "Сибирини арадуудай (Буряадай, Тувагай, Яхадай) уран зохёолнуудай арадай-поэтичэскэ эшэ үндэһэнүүд".

Диссертаци хамгаалгын урда тээ С.Ж.Балдановтай хоёрэдэхэдэм, тэрэ намда иигэжэ хоорөө һэн: "1980 ондо, Россия Эрдэмэй академийн гэшүүн-корреспондент, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, мүнөө Новосибирскдэ ажалладаг Александр Бадмаевич Соктоевой БИОН-ой директорэй орлогшо байха хэлэ темэмни шэлэгдэжэ, баталагдаа бэлэй. Тэрэ гэнээр тэбхэр 15 жэл үнгэршэбэ. Энэ үе соо буряад, тува, яхад уран зохёолнууд дээрэ яһала ажаллагдаа. Тээд мүнөө энэ ажалайм дүн гаргагдахань гэшэб. Хүдэлмэринемни һайшаһан ханамжаяа Сахын (Яхадай) мэдэжэ эрдэмтэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, ЯГУ-гай профессор Николай Николаевич Табуруков эльгээгээ. Кызылдэ ажаһуудаг, хэлэ ба уран зохёолой эрдэм-шэнжэлэлгын Тувагай институтай (ТНИИЯ и Л) гол мэргэжэлтэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Мария Андреевна Хадаханэ һайшаһан ханамжаяа эльгээһэн байна."

... Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор, удаан саг соо буряад арадай поэзи шэнжэлэн мэдэжэ эрдэмтэ Алексей Ильич Уланов, БИОН-до ажалладаг хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Светлана Сумаповна Бардаханова, ВСГАКИ-гай багша, түүхын эрдэмэй доктор, профессор Даша-Нима Санжиевич Дугаров гэгшэд эрдэмтын тусхай оппонентнүүд болоо. Нэгэдэхи оппонент, Эрдэмэй соведэй гэшүүн С.С.Бардаханова гэр бүлынгоо байдалай шалтагаанһаа боложо, диссертаци хамгаалгада байжа шадаагүй. Гэбэшье Эрхүү мордохынгоо урда тээ диссертаци һайшаһан ханамжа бэшэжэ үрдиһэн байба.

Диссертаци хамгаалгын үедэ Эрдэмэй соведэй гэшүүд С.Ж.Балдановай хүдэлмэриние үндэрөөр сэгнэжэ, эрдэмтэдэ докторой нэрэ зэргэ олгохо гэжэ нэгэн дуугаар шийдээ. Гэхэтэй хамта оппонентнүүд болон Эрдэмэй соведэй гэшүүд тус хүдэлмэри соо бага-сага алдуунуудые, арсалдаата асуудалнуудые оложо, диссертантда туһатай зүбшэлнүүдые үгөө. Жэшээлхэдэ, эрдэмтэ 15 жэл

асуудалнуудые оложо, диссертант зүбшэлнүүдые үгөө. Жэшээлхэдэ, эрдэмтэ соо диссертаци дээрэ ажаллажа Якутск, Кызыл нэгэшье дахин ошо байгаа гэжэ Эрдэмэй соведэй гэшүүн шэнжэлгын эрдэмэй доктор Валентина Найдакова хэлэбэ.

Тиихэдэ яхад, тува хэлэ мэдэхэгү ганса оршуулануудаар хүдэлхэдэ зохёол тэмдэглэгдээ. Гэбэшье эрдэмтын шэнжэлэн темэдэ зориулжа, иимэ ехэ зүүдэй бүтээһэнэйн түлоо баярые хүргэхэ хэ оппонентнүүдые, Эрдэмэй соведэй хэлэһэн байна. Тобшолон' хэлэхэ диссертаци хамгаалга һонирхолтой үрэтэйшые байба.

Тус хэмжээ ябуулгын үнгэрһэнэй үе хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Саян Осороватай хоёрэдэхэдэм, иигэжэ хэ Жимбиевичэй шэлэһэн темэ гэрэ түрүүшынхэ шэнжэлэгдэжэ байһан Гурбан арадай уран зохёол шэнжэлэн бэлэн хэрэг бэшэ. Ганса буряад мэдэжэ бэшэ, мүн яхад, тува литература шэнжэлээд, арадай-политическэ үндэһэнүүдэйн нэгэн байһые С.Ж.Балданов харуулжа шадаа.

Һүүлэй үедэ буряад уран зохёолоо диссертаци хамгаалагшадые хургаар Тусхайлбал, В.Ц.Найдаковто, һаһа бэ һүүлээр Ц.А.Д.-Н.Дугар-Нимаевта докт зэргэ олгодоо һэн. Тиихэдэ буряад диссертацинууд жэл бүри хамгаалагда Юундэб гэхэдэ, хэлэ шэнжэлэгдэ ор зохёол шэнжэлэхэ гэшэб тон хүндэ бэ Жимбиевич яһала һонирхолтой шэнжэлэлтэй ажал бүтээгээ. Тиимэ амжалтаарнь үнэн зүрхэндөө амаршан абтанхай.

Бишье баһа суг хүдэлдэг шабинарайнь зүгһөө хүндэтэ С.Ж.Балдановта элүүр энхые, һайн уран зохёол шэнжэлэхэ ажалдаа үшөө туйлахыень хүсэнэб.

Баяр Балданов
БГУ-гай IV курс

(Газетымнай удаадахы)
декабриин 14-дэ гараха

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правитель

Редакторай орлогшо С.Д.РИПЧИНОВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИЕ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИГОВ Б.М. Ж. (харюусалгата секретарь), ШИМАЕВ Н. П. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., ШИПТАЕВ В. П. (хэблэгэй директор), ЦЫРЕНЦОРЖИЕВ Ц. Б. (редактор), САМБЯЛОВА Т.В.

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Каландаршвиллин үйлэс. 23, "Буряад үнэн" газетин редакци.

Газетэ хэблэгэй 2 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэ 4327. Хэблэгтэ тушаагдаһан саг 17.00.

Буряад Республикын республиканскэ типографика газетэ хэблэгдээ. Директорийн телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэ абтанхай. Заказ №235.

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарини - 2-50-52, секретариатай - 2-60-91, шийтгэн-политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон һургуулинуудай (даагшань), 2-57-63, олонийтын хүдэлмэрини ба мэдээлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютерна гүбэй - 2-66-76; корреспондентнүүд: Агнискда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61.

"Буряад" хэблэгэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.